PRZEGLĄD CHYROWSKI

DEO-PATRIAE-AMICITIAE.

KORESPONDENCJA PRZYJACIELSKA W MIEJSCE RĘKOPISU.

ORGAN: KONWIKTU, SODALICJI KONWIKTOWEJ, CHYROWSKIEGO KOŁA TOW. IM. PIOTRA SKARGI ORAZ ZWIĄZKU CHYROWIAKÓW.

NR. II. KWIECIEŃ — MAJ 1927.

134.

Ojciec św. Pius XI do Młodzieży.

[Wyjątki z przemowy Papieża według „Osservatore Romano" Nr. 2. 1927 r.].

Ne miremini, dilectissimi iuvenes, — dilectissimi in universa familia, quam Cor Iesu Nobis credidit gubernandam — si tam vehementer gaudemus, dum vos uno veluti animi et oculorum obtutu coram complectimur. Etenim tam pulchra Nobis visa est dilectissima haec filiorum multitudo, ut libenter verba antiqui Patris Isaac usurpemus ita dicentis: *„Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit Deus"*.

Libentius etiam pulcherrima illa verba vobis e corde dicimus: *„Salvete flores"*, flores gentium, flores primae aetatis; et quodam etiam vero sensu dicimus: *„Salvete, flores martyrum"*. Vos alloquimur in primis et vos in primis salvere iubemus, qui e longinqua Mexicana terra ad Nos venistis, filii martyrum et fortes martyres ipsi. Vobis honor et vestrae regioni, vestris episcopis et pastoribus, vestris presbyteris, vestris omnibus, qui tam gloriosum certamen perferunt, admirante universo Orbe, pro honore Dei, pro Regno Christi, pro honore Sanctae Matris Ecclesiae, pro dignitate et salute animarum.

Salvete filii et fratres Martyrum: vosque salutationes Nostras cum Benedictionum nostrarum quasi primitiis vobiscum afferatis, ad terras vestras cum proxime redibitis.

Salvete et vos, dilectissimi, qui e Polonia advenistis, quos Romam non solum lilia Aloysii vocaverunt, sed arcessivit etiam parvulus ille et innocentissimus Stanislaus, Beniamin ille adulescentulorum Sanctorum.

Salvete vos omnes, et vos in primis qui e longinquo venistis. Pensamus sane haud mediocria incommoda, quae suscepistis, ut Romam veniretis visuri Patrem, tantam prae vobis ferentes pulchritudinem et animae et vitae, ut digne habeamini flores et florentes spes futuri aevi. Carissimi denique, quia ab Aloysio vocati venistis, ipsa enim praesentia vestra animum vestrum declaratis et ostenditis quo, praeclaris Gonzagae exemplis adducti, nitamini. Ipsa Nobis vestra praesentia, confirmat id, quod vos Sancto Aloysio, itinera suscepturi, dixitis: *„Trahe nos, in odorem curremus unguentorum tuorum!"*.

Iterum igitur atque iterum salvere vos iubemus.

Puritatem amate, iuvenilis aetatis decus et ornamentum, qua quidem praesente virtutes omnes vigent, absente autem omnes nutant et periclitantur. Puritatem, inquimus, diligite; in hac enim virtute invenietis pretiosissima omnia, quae ad vitam et ad perfectionem in quolibet statu necessaria sunt. Alit puritas lumen mentis, generositatem cordis, vigorem animi ipsiusque corporis sanitatem.

Pretiosissima sane virtus, sed tamen servatu maxime difficilis. Et in primis, ut puritatem studiosiore in dies animo servetis, a Deo id suppliciter petite, illud Sapientiae recolentes, neminem posse esse continentem, nisi Deus dederit. Gratia enim Dei omnino necessaria est, ut puritas conservetur; hoc vestris mentibus altissime inhaereat. Orate igitur, ut hanc gratiam assequamini. *Petite et accipietis:* orationi praemia certissima promissa sunt.

Orate et vigilate. Vigilate et orate. Oratio enim vobis conciliat, quod solius Dei est, auxilium nempe humanis viribus, vel potius humanae infirmitati necessarium. Vestrae autem vigilantiae erit custodire puritatem ab omni offensione et periculo.

Quanam vero custodia? Omnimoda, dilectissimi. Custodia externa, quia in mundo vita vestra traducitur, mundus autem plenus est fascinatione nugacitatis; quae quidem fascinatio, Divino admonente Spiritu, obscurat bona et inconstantia concupiscentiae transvertit sensum sine malitia.

Custodite igitur vos a mundo, qui incredibili quadam vi vos allicit; hanc autem is seductionem inducit, quae potest viribus vestris fortior evadere. Custodite vos a mundo, custodientes

sensus externos et animi intima ita, ut omnia munda sint, in primis ea, quae homines non vident, sed Deus intuetur.

Sed alia est etiam perutilis virtus ad servandam puritatem, humilitas nempe, quia nonnisi humiles Deus diligit. Nisi enim humilitas vobis semper adsit, nec vos necessitatem divini illius adiutorii sentietis neque necessitatem illius custodiae ad castitatem servandam, quia superbus non sentit pericula, non sentit insufficientiam sui; itaque non solum cadit, sed in ruinam collabitur. Quare exemplum ab Aloysio sumite, qui in tanta ubertate et copia divinorum donorum, tum naturae tum gratiae, cum posset in saeculo inter primos splendescere, maluit omnibus rebus se abdicare et abscondi et nesciri.

Orationi igitur et vigilantiae et humilitati instate. Unum restat ad perfectionem vitae vestrae: charitatem sequi. Charitatem igitur a Deo exposcite toto corde, charitatem illam, qua Cor Iesu exarsit, actuosam et generosam. Hoc est verbum, quod vobis meditandum credimus: Ponite quodammodo puritatem vestram sub veste charitatis.

Ita Aloysius facere solitus erat, charitati toto vitae tempore deditissimus. Et quomodo ille occubuit, nisi vitam suam ponens ad subveniendum fratribus misere aegrotantibus victima perillustris charitatis?

Haec, dilectissimi filii, veluti e plenitudine cordis Nostri in corda vestra deponimus et vobis committimus. Haec custodite et haec facientes semper digni eritis, qui dicamini discipuli Sancti Aloysii Gonzagae. Haec in vita vestra, in plenitudine iuventutis vestrae, in ipso aetatis flore cogitasse et voluisse dulcissime quondam memineritis in reliquo cursu vitae vestrae, quam unicuique vestrum splendidissimam, Deo favente, exoptamus.

Haec autem ex animo ominantes, Benedictionem illam impertimus, quam vos omnes cupitis, quotquot huc ad paternam domum, dilectissimi filii, advenistis.

Benedictionem Nostram damus ex imo corde in primis vobis omnibus, qui praesentes estis; deinde omnibus filiis Nostris iisdemque fratribus vestris quos in longinquis consociationibus, institutionibus et congregationibus vestris, sub gloriosis vexillis vestris collectos, vos spiritu comitati sunt et quos vos digne coram Nobis repraesentatis.

Descendat Benedictio Nostra in regiones omnes, unde venistis, in patrias vestras, in civitates, in familias et parentes vestros, in opera vestra et labores. Et, si quos habetis in domibus

vestris infantes, parvulos Cordi Iesu in primis dilectos, si quos habetis senes aut infirmos, pro suo ipsorum dolore peculiari benedictione et consolatione dignos, iis omnibus amantissime benedicimus. Benedictio autem Nostra vota omnia complectens, quae unusquisque vestrum in corde et in mente sua fovet, super vos descendat, vobiscum semper maneat, vos semper per omnes vias vitae vestrae una cum divinis benedictionibus comitetur.

Z polskiej pielgrzymki do Rzymu.

W niedzielę d. 19 grudnia o godz. 6 wieczorem nasza mała grupka 6 konwiktorów chyrowskich złączyła się z grupą krakowską, aby zająwszy dwa wagony, połączyć się w Dziedzicach ze specjalnym pociągiem, wiozącym z Warszawy pielgrzymkę młodzieży do Rzymu, na której czele stał X. Prałat de Ville. Z Krakowa z grupą akademicką wyjechał X. Dzieduszycki T. J. oraz X Kuznowicz ze swymi wychowankami i kapelą, która rozpoczęła swe ważne zadanie już na stacji krakowskiej, gdzie było bardzo wiele osób odprowadzających swych krewnych, a wśród nich dawny nasz Rektor X. S. Cisek i X. Machnicki.

W Dziedzicach dopiero koło g. 10 połączyliśmy się z resztą pielgrzymki. W wagonach było ciasno, a co gorsza wszystko już spało, tak że dość trudno było znaleźć jakieś miejsce. Granicę przebyliśmy bardzo prędko i łatwo dzięki niezwykłej uprzejmości władz celnych, które przechodząc przez wagony życzyły nam tylko dobrej nocy. Nad ranem zbliżaliśmy się do Wiednia. Rozpatrzywszy się w sytuacji zauważyłem, że ogółem nasza pielgrzymka liczyła 266 członków. Wkrótce poznaliśmy się z kolegami z Wilna jadącymi pod opieką X. Życzkowskiego. Jechali mianowicie Koledzy: Franciszek Zynda prefekt tamtejszej Sodalicji, Antoni Światopełk Mirski, Józef Kojdecki, z kl. VII, oraz z kl. V Paweł Delalicz-de Lawel, Czesław Jeśman i Mieczysław Paszkiewicz, Z Poznania z Akademikami jechał X. Ildefons Nowakowski T. J. Do Wiednia przybyliśmy około 7 rano. Na stacji oczekiwał nas polski Konsul oraz mile widziane śniadanie. Zaraz po śniadaniu powróciliśmy do wagonów i podążyliśmy dalej.

Droga z początku nudna stawała się coraz piękniejszą, aż wkońcu znaleźliśmy się w górach. Przejazd przez sławny Semme-

ring był prześliczny. Szczyty ośnieżone błyszczą wspaniale w promieniach słońca, a czysta atmosfera dozwalała oglądać zameczki, licznie rozsypane na wzgórzach. Pociąg wił się i piął pod górę sapiąc, wpadając z tunelu w tunel. W ten sposób przybyliśmy do stacji Semmering, skąd zaczął się już teren obniżać, by znowu podnieść się około Tarvisio, gdzie była granica włoska, oraz wyczekiwane Alpy włoskie. Co do tych ostatnich muszę zaznaczyć, że robią znacznie większe wrażenie od Semmeringu przez swoją dzikość i pierwotność natury. Jedzie się wąwozami lub zacieśnionemi dolinami, a ze szczytów widać spadające nieraz ze znacznej wysokości potoki w ślicznych wodospadach. Tuneli naliczyłem tam kilkanaście, a mówią, że jest ich około 30, lecz nie bardzo długich Na granicznej stacji w Tarvisio entuzjastycznie przyjęli nas Włosi, pobudzeni dźwiękami hymnu faszystoskiego Giovinezza.

Dość oryginalny jest zjazd w nizinę lombardzką: kończą się Alpy tak nagle, że prawie niema przejścia między niemi a niziną. Sama nizina jest przynajmniej w zimie krajem nadzwyczaj monotonnym i nudnym dla oka. Rozczarowania również doznaje podróżnik, przejeżdżając przez rzekę Pad. Most bowiem jest bardzo długi, lecz wody wcale prawie nie widać, tylko jedno wielkie koryto kamieni, sama zaś rzeka bardzo niewielka płynie wśród nich dwoma ramionami, z których każdy wydaje się nie większym od Strwiąża. Po przejechaniu Padu zdawało mi się, sądząc podług mapy, że zaraz będziemy w Wenecji, tymczasem dotarliśmy tam dopiero po paru godzinach i to bardzo szybkiej jazdy.

Do Wenecji dojeżdża się po moście biegnącym po morzu na przestrzeni 3600 m. Jest to może jedna z najpiękniejszych rzeczy w Wenecji. Nocą jadąc, widzi się tylko morze po obu stronach pociągu, a zdala widniejące światełka Wenecji wyglądają jak gęsto rozsypane latarnie morskie. Przejechawszy most stanęliśmy po kilku minutach jazdy w poniedziałek d. 20 grudnia o g. 23 w Wenecji. Tutaj czekały na nas zamówione dwa hotele, ale przy rozmieszczeniu pielgrzymów było wiele zamieszania, tak że dopiero po dobrej godzinie mogliśmy się udać na upragnioną kolację, na której zapoznaliśmy się bliżej z sławnym włoskim makaronem. W czasie kolacji ogłoszono nam, że J. E. Kardynał La Fontain, Patrjarcha Wenecji chce dla nas nazajutrz odprawić Mszę św., co z jego strony było dowodem wielkiej życzliwości dla Polaków. Przespawszy więc pewien ułamek nocy, rano o g. 8 podążyliśmy do Bazyliki św. Marka, gdzie nas powitał bardzo serdeczną łacińską przemową Kardynał Patrjarcha. Mowę tę drukowaną wraz z portretem Kardynała doręczono

czono nam na wyjezdnem z Wenecji, co też należy uważać za niezwykły dowód przychylności dla nas. Egzemplarz tej mowy daliśmy, nawiasem tu zaznaczam, po powrocie do Chyrowa naszemu klasykowi Kol. S. do przetłumaczenia, a jak się z tego wywiąże, wkrótce zobaczymy. Zwiedzanie Wenecji zaczęliśmy od pałacu Dożów. Nie będę się porywał na opis tego wspaniałego gmachu, lecz tylko zaznaczę, że samo położenie i widok — z jednej strony na Canale Grande, a z drugiej na prześliczny plac św. Marka może zachwycić pielgrzyma nieobeznanego z takiemu cudami. Pałac Dożów wewnątrz ma bardzo piękne sale, zwłaszcza plafony obficie wyzłocone robią wrażenie ogromnego przepychu. Obrazy na ścianach i sufitach mają wartość głównie historyczną, bo przedstawiają sceny z Życia Dożów. Na mnie wielkie wrażenie zrobiło więzienie, znajdujące się obok pałacu. Cele więzienne są zupełnie bez okien, a prowadzą do nich tylko wązkie drzwiczki, które zamurowywano po wprowadzeniu więźnia, pozostawiając tylko okrągły otwór średnicy 2 dm, przez które podawano więźniowi jedzenie... Wstąpiwszy tam ma się wrażenie, że się jest w piekle za życia.

Po południu oglądaliśmy „Akademię narodową", czyli wystawę obrazów, wśród których najwięcej jest Tycjana i Tintoretiego. Wieczorem mogliśmy oglądać prześlicznie oświetlony Plac św. Marka oraz słynną Kampanillę.

Nazajutrz tj. 22 grudnia wyjechaliśmy zaraz po śniadaniu waporettą t. j. małym parowczykiem na Lido, by obejrzeć morze. Lido jest to wyspa a zarazem miejsce kąpielowe, w którem się letnią porą koncentruje całe życie Wenecji; zimą wygląda jak wymarłe. Okna hotelowe pozamykane, ulice puste, tylko gdzieniegdzie można zauważyć jakiegoś człowieka. Z Lido pojechaliśmy na Morano. W końcu zwiedziliśmy między innemi kościół OO. Jezuitów. Na tem zakończyliśmy zwiedzanie Wenecji, niedarmo zwanej „Królową morza". Rzeczywiście miasto posiada wybitnie indywidualny charakter morski, różniący się od innych miast europejskich. Tu muszę zanotować, że z Wileńczykami jużeśmy się bliżej zapoznali i zaprzyjaźnili nawet. Około g. 3 popołudniu wyjechaliśmy z Wenecji, aby po niezbyt wygodnej nocy stanąć w Rzymie o g. 7 rano d. 23 grudnia.

Roma — Wieczne Miasto przyjęło nas nie bardzo gościnnie, ponieważ padał, częsty tu w zimowej porze, deszcz. Na stacji oczekiwało na pielgrzymkę wielu księży Polaków i specjalnie zamówionemi tramwajami udaliśmy się na plac watykański, a stąd do Hospicjum św. Marty, gdzie mieliśmy mieszkanie. Wje-

chawszy tramwajem na słynny Plac św. Piotra, doznałem wielkiego rozczarowania, ale tylko z początku: ani kolumnada Berinniego, ani sama Bazylika nie robią na pierwszy rzut oka takiego wrażenia, na jaki się jest przygotowanym — dopiero kiedy mi przyszło przejść z ciężkim kuferkiem w ręku przez całą szerokość placu zauważyłem jego wielkość. Co do kolumnady warto zaznaczyć, że każda jej kolumna jest u dołu tak grubą, że dopiero trzech ludzi z biedą może ją objąć.

Hospicjum św. Marty jest utrzymywane przez SS. Miłosierdzia w wielkim porządku i zapewnia swym gościom całkowite wygody. Wkrótce poznaliśmy dwu księży Chyrowiaków to jest superjora XX. Zmartwychwstańców X. Filipskiego i X. Dra M. Drużbackiego oraz z polskich Jezuitów X. Stysia i X. Semkowskiego, który się nami bardzo gorliwie opiekował.

Ulokowawszy się w Hospicjum, udaliśmy się tego samego dnia na zwiedzenie Bazyliki św. Piotra. Jak nas objaśniono wrażenie wielkości największego w świecie kościoła usuwa nadzwyczajna symetrja jej budowy. Ołtarz nad konfesją św. Piotra ma 75 m wysokości, czyli jest o 10 m niższy od Marjackiej wieży w Krakowie. Kopuła ma 135 m wysokości oraz 40 m średnicy. Dodam tylko, że widok z kopuły św. Piotra w piękny i słoneczny dzień był jednym z najpiękniejszych jakie kiedykolwiek w mojem życiu widziałem. U stóp miasto najeżone wieżami kościelnemi przecięte krętą wstęgą Tybru, a w oddali potężne pasmo gór Albańskich ze swemi białemi wzgórzami kredowemi. Po zwiedzeniu Bazyliki wróciliśmy do Hospicjum na kolację i upragniony spoczynek.

Nazajutrz rano 24/XII celebrował J. E. Kardynał Kakowski dla nas Mszę św, w absydzie Bazyliki, po której udaliśmy się na wspólną fotografję przed frontem Bazyliki. Następnie zwiedziliśmy Bazylikę św. Jana na Lateranie, dawną z przed zaboru Rzymu siedzibę Papieży.

Największym skarbem Lateranu są głowy św. Piotra i Pawła. Niedaleko Lateranu znajdują się schody z pałacu Piłata tak zwana Scala santa przywieziona z Jerozolimy; po schodach tych kamiennych, obecnie pokrytych dla ochrony drzewem, schodzi się klęcząco. Stąd udaliśmy się do największej Bazyliki N. M. P. tak zw. Santa Maria Magiore, gdzie oglądaliśmy złóbek Betleemski.

Popołudniu widzieliśmy na wzgórzu Gianiculum pomnik Garibaldiego, następnie Bazylikę św. Cecylji i jej mieszkanie, a po powrocie do domu przypomniało się nam, że to dziś Wilja Bożego Narodzenia, więc myśli nasze przeleciały szybko po przez Alpy

pod rodzinne strzechy, gdzie zapewne nasi krewni, oczekując na pierwszą gwiazdkę, rozmyślają o nas, jak my o nich. Tutaj jeszcze należy zauważyć, że grupa X. Kuznowicza, która wzięła nawet ze sobą z Krakowa choinkę, zamieszkała u Sióstr Nazaretanek, tam też mieli wieczerzę wigilijną, na którą zaproszono i Chyrowiaków.

Koło g. 10 wieczorem zgromadzili się wszyscy w Hospicjum na wspólny Opłatek. Przybył najpierw J. E. Kardynał Kakowski i X. Biskup Dubowski, następnie wiceambasador przy Watykanie i poseł przy Kwirynale, oraz polska Kolonja. Po licznych przemowach X. Kardynał wraz z X. Biskupem Dubowskim łamali się ze wszystkiemi opłatkiem. Trudno nie wspomnieć o darze Ambasady polskiej w postaci dobrego wina, którem nas poczęstowano. Polska wilja w Rzymie odbywała się w niebywałych okolicznościach, bo przy grzmotach i błyskawicach. Około g. 11 w nocy udaliśmy się na pasterkę do polskiego kościoła św. Stanisława Biskupa, którą celebrował X. Kardynał, a kazanie podniosłe miał X. Prałat Wróblewski. W czasie nabożeństwa grała polskie kolędy kapela X. Kuznowicza.

W sam dzień Bożego narodzenia nabożeństwo w kościele XX. Zmartwychwstańców odprawił P. X. Generał Zapałła. Tegoż dnia popołudniu zwiedziliśmy Monte Pincio, który nawet w zimie przeważnie zatrzymuje swoją zieloność i zdumiewa wspaniałem położeniem. Tam też zwiedzaliśmy ogród zoologiczny, gdzie niektórym najbardziej się podobały małpki.

W dzień św. Szczepana na Mszy św. byliśmy w Al Gesu; tu złożyliśmy palmy na trumnie Bł. Andrzeja Boboli. Krótkie kazanie wygłosił X. Prałat de Ville Do Mszy św. służyli prefekci Sodalicji wileńskiej i chyrowskiej, a na końcu odśpiewaliśmy „Boże coś Polskę". Po nabożeństwie udaliśmy się mimo ulewnego deszczu na zwiedzanie muzeów na Kapitolu oraz więzienia Mamertyńskiego. Muzea te przedstawiają dużą wartość dla znawców, a na uwagę zasługuje tam pomnik Marka Aureljusza. Leżące opodal więzienie Mamertyńskie, w którem był więziony św. Piotr, zachowane do dzisiejszego dnia zupełnie dobrze. Popołudniu zwiedzaliśmy Forum Romanum oraz Palatyn.

D. 27 grudnia udaliśmy się autobusami na zwiedzanie katakumb, tak drogich dla duszy chrześcijańskiej, gdzie zwiedzaliśmy głównie Bazylikę i katakumby św. Sebastjana.

Czytelnik z pewnością oczekuje szczegółów tyczących się uczczenia przez naszą pielgrzymkę św. Stanisława Kostki. Otóż właśnie tegoż dnia wieczorem rozpoczęliśmy uroczyste Triduum

ku czci naszego Patrona, którego szczątki leżą w Kościele św. Andrzeja na Kwirynale. Trzydniówkę tę odprawiali na przemian XX. Biskupi Dubowski, Okoniewski, Tymieniecki, a na zakończenie i uroczyste „Te Deum“ miał X. Kardynał Kakowski; kazania wygłaszał O. Augustyn Karmelita bosy, a ostatnie bardzo piękne miał X. Prowincjał Jankiewicz. W pokoju na górze, gdzie umarł św. Stanisław, służyłem raz do Mszy św., a inni Koledzy u trumny. Młodzież Polska złożyła u grobu świętego Rodaka złote serce i srebrną lilję.

Następnego dnia od rana padał rzęsisty deszcz, więc rano zwiedzaliśmy najbliższe nam osobliwości w Watykanie a mianowicie słynną Pinakotekę, to jest zbiory obrazów, bibljotekę, muzea, stance Rafaela, kaplicę sykstyńską, przyczem muszę zanotować, że z wielką radością spotkaliśmy w jednej z sal muzeum obraz Matejki „Sobieski pod Wiedniem“. Po obiedzie mimo ulewnego deszczu wyjechaliśmy do Bazyliki św. Pawła za murami, gdzie spotkaliśmy konwiktorów z Neapolu. W prześlicznej tej bazylice na uwagę zasługują mozaikowe portrety wszystkich papieży.

D. 29 grudnia były uroczystości ku czci św. Alojzego, o czem pisze obszerniej mój towarzysz podróży, a ja z Kol. Rammem byłem nadzwyczaj serdecznie przyjmowany przez dawnego Chyrowiaka, a obecnie Superjora XX. Zmartwychwstańców, X. Władysława Filipskiego, za co choć tą wzmianką pragniemy mu się odwdzięczyć. Po obiedzie mieliśmy miłą niespodziankę, bo w przedsionku Bazyliki spotkaliśmy polskich XX. Prowincjałów O. Wł. Jankiewicza i O. J. Sawickiego. Wieczorem w Bazylice św. Piotra była wspólna spowiedź dla całej polskiej pielgrzymki.

Pierwszy raz ujrzeliśmy Ojca św. 30 grudnia w sali błogosławieństw, gdzie odprawił dla 4000 młodzieży z całego świata przybyłej cichą Mszę św. poczem udaliśmy się do Bazyliki na wspólną Komunję św. Tegoż dnia była audjencja Pielgrzymki u Ojca św. Każda narodowość w osobnej sali czekała na przybycie Ojca św. Do nas raczył Papież przyjść najpierw: gdy wszedł do sali klęknęliśmy wszyscy, a Ojciec św. pozdrowił nas słowami: „Niech będzie pochwalony J. Chr.“ Ojciec św. był w towarzystwie tylko XX. Biskupów polskich oraz O. Generała Ledóchowskiego; każdemu z nas podawał rękę do ucałowania oraz wypytywał się, skąd pochodzi. Po przyjęciu każdej narodowości udał się Ojciec św. na salę, gdzie miał do wszystkich mowę w jezyku łacińskim w której naród polski wspomniał trzy krotnie oraz Benjaminka świętych, Stanisława Kostkę,

zachęcając nas do naśladowania cnót patronów młodzieży, a wkońcu udzielił błogosławieństwa.

Punktem kulminacyjnym całej wycieczki był piątek ostatniego grudnia, jako rocznica kanonizacji obu patronów młodzieży. Rano koło g. 10 udaliśmy się do Bazyliki na papieską celebrę. Nie będę się silił opisywać wspaniałości uroczystego powitania, zjawiającego się w Bazylice Ojca św., jak również samego przeszło 3 godziny trwającego nabożeństwa. W każdym razie muszę zanotować, że wrażenie jakiegom wtedy doznał, pozostanie mi nie zatarte na całe życie. W czasie podniesienia w chwili zupełnej ciszy udezwały się nagle z kopuły tony fanfary granej na srebrnych trąbach: było to coś tak niewysłowienie pięknego i uroczystego, że nie czuję się na siłach oddać uczuć, jakie mną wtedy owładnęły. Po nabożeństwie udzielił Papież błogosławieństwa urbi et orbi, poczem wyniesiony został na sedia gestatoria wśród entuzjastycznych okrzyków i oklasków.

Po południu około godz. 5 po zwiedzeniu Bazyliki św. Piotra w okowach ze słynnym Mojżeszem Michała Anioła, udaliśmy się do Kolosseum, gdzie mieliśmy odprawić drogę krzyżową. Wzruszające było wrażenie: na miejscu, gdzie ongi setki chrześcijan ginęły, postępowaliśmy z zapalonemi świecami, których migotliwe płomyki oświecały otaczające mury, a tam gdzie ongiś brzmiał okrzyk Ave Caesar morituri te salutant, teraz biła pod niebo polska pieśń: „Któryś cierpiał za nas rany", a omszałe mury amfiteatru Flawjuszów zdawały się wołać głosem starożytnego Rzymu: Galilae vicisti. Z okazji naszego tu przybycia przemówił do nas po łacinie b. minister oświaty.

W sam dzień Nowego roku zaczęliśmy się przygotowywać do powrotu; po obiedzie udaliśmy się na audjencję do P. O. Generała Ledóchowskiego, który nas przyjął w wielkiej auli Kolegjum Germanicum. Z polecenia przewodnika pielgrzymki w jej imieniu przemówił Kol. K. Łubieński. X. Generał odpowiedział nam bardzo serdecznie, poczem rozmawiając z nami, ofiarował każdemu pamiątkowe obrazki i medaliki. Przed samym odjazdem poszliśmy na pożegnanie do św. Stanisława Kostki, gdzie, jak już wspomniałem, przemawiał O. Prowincjał Jankiewicz.

Około północy zebraliśmy się na stacji, aby czekającemi na nas polskimi wagonami odjechać do Florencji. Z powodu braku miejsca zaznaczę tylko, że Florencja posiada zupełnie swój indywidualny charakter. Miasto piękne, lecz ulice wąskie i dość ponure, przynajmniej w zimie; tchnie na każdem kroku swoją surowością i starożytnością. To samo wrażenie robi słynna Bazylika Florencka,

przypominająca trochę Bazylikę św. Marka w Wenecji. Z ogromnej galerji obrazów, największe wrażenie zrobiły na mnie obrazy Rubensa i Perugina. We Florencji korzystaliśmy z opieki Konsula Paszowskiego, słynnego we Włoszech ze swych browarów.

W powrotnej drodze zatrzymaliśmy się tylko we Wiedniu, którego zwiedzanie zupełnie się nam nie udało z powodu ogromnej mgły. Jedynie zaznaczę, że byliśmy w kapliczce, przerobionej z pokoju św. Stanisława.

Na tem kończę moje sprawozdanie, dziękując Opatrzności Bożej, że mi pozwoliła być w Wiecznem Mieście. Chwile podniosłe i dni świetlane spędzone w czasie wycieczki pozostaną niezatarte w mojej pamięci.

Adam Łuniewski.

Przemowa J. E. X. Kardynała Piotra La Fontaine.

Tłum. z łac. M. Sendler.

Cieszymy się, Wam zaś winszujemy, pobożni kapłani i wielkiej nadziei młodzieńcy, pozdrawiając Was przed tym największym ołtarzem naszej Bazyliki, w której zachowują się święcie relikwje św. Marka Ewangelisty. „Prawica Pana uczyniła moc, prawica Pańska została wsławiona: prawica Pana wywyższyła was". Kiedy bowiem z powodu nieprawości czasów rzeczpospolita wasza została złupiona, rozszarpana i rozbita, a nieprzyjaciele jej okrzyknęli ją martwą i pogrzebaną, oto nagle, jak Błog. Wasz Andrzej Bobola przed tem przepowiedział, zostaje powołana do życia przy pomocy Błogosławionej Marji Dziewicy, Królowej Waszej i Świętych, pod których opieką żyjecie, i to do takiego życia, które, jeśli się nie mylimy, z dniem każdym idzie ku lepszemu.

Cieszymy się nadto przywodząc sobie na pamięć Polskę Waszą, niejeden raz, po pokonaniu nieprzyjaciół Imienia chrześcijańskiego, bardzo zasłużoną około Rzeczypospolitej chrześcijańskiej, której była jakby twierdzą — jak świadczy historja. Także nie zapomnieliśmy o owym zaszczytnym przymierzu zawartem między Rzecząpospolitą Wenecką a Waszym sławnym królem Janem Sobieskim, którego sława daleko i szeroko rozpostarta nigdy nie zaginie; który i w Wenecji na Uniwersytecie Patawskim poświęcał się studjom prawa.

Wiara Wasza, Najdrożsi, głośna w całym świecie; podróż, którą przedsięwzięliście, mówi nam o Waszej Wierze, nadziei i miłości. Zdążacie bowiem do Rzymu, aby oddać cześć i uszanowanie tak Książętom Apostołów Piotrowi i Pawłowi, jak i Następcy Piotra Biskupowi Rzymskiemu, i niewiniątku temu Waszemu Stanisławowi Kostce, Alojzemu wreszcie Gonzadze, który święte obyczaje Stanisława nadzwyczajnie w sobie odzwierciedlił. O szczęśliwi młodzieńcy, w których ojczyźnie niebo głośno wysławia chwałę Boga! boć Święci Wasi, wcale nie w drobnej liczbie ni małego imienia, błyszczą jako gwiazdy. Przeto wychwalajcie bohaterów Waszych; „pragnijcie lepszych darów". Dalejże, śpieszcie do Rzymu! nie ciekawość ale pobożność niech Was wiedzie. W Rzymie bowiem ukażą się Wam zawiązki religji chrześcijańskiej w katakumbach, pomniki zwycięstwa w Bazylikach; zwycięztwo Chrystusa ujrzycie wśród ruin budowli, w których wydano prawa przeciw chrześcijanom. Pójdziecie do amfiteatru Flawiusza, zapewne podziwiać będziecie ów ogrom. Lecz nie przerażą Was wycia dzikich zwierząt, ani krzyk tłumu: „nie wolno Wam być; Chrześcijanie dzikim zwierzętom"!

Owszem w samym środku amfiteatru bezpiecznie będziecie mogli adorować krzyż Pana i czerpać będziecie moc męczenników. Podnosząc zaś oczy Wasze na kapitol nie ujrzycie statuy Jowisza, lecz błyszczeć będzie sam krzyż Chrystusa, na którego ramionach słusznie wyczytacie w duchu Waszym: „Miłość, Pokora". „Miłość", najdrożsi Młodzieńcy, brzmi bowiem owo Pawła apostoła: „Chrystus umiłował mnie i wydał samego siebie za mnie: „Pokora"; ponieważ „uniżył samego siebie Pan Jezus, stawszy się posłusznym aż do śmierci, a śmierci krzyżowej". Stąd Jego zwycięztwo: „Dlatego wywyższył go Bóg i dał mu imię, które jest nad wszelkie imię; ażeby na imię Jezusa klękało wszelkie kolano, niebieskich, ziemskich i podziemnych".

Zaiste woła święty papież Leon Wielki: „Całe zwycięztwo Zbawiciela, które i szatana i świat pokonało, poczęło się pokorą i pokorą dokonało".

I blask lilij, którym jaśnieją Stanisław i Alojzy, z pokory wypływa; boć przecież przodkowie nasi głosili: „przepięknem są dziewictwo i czystość; lecz w pokorze ich miejsce". Uczcie się, uczcie. szlachetni Młodzieńcy, zawołam z Augustynem, nie świat budować etc. lecz co nam wpaja Zbawiciel, łagodności i pokory serca. Niezrozumiałem zupełnie wyda się to tym, którzy miłują świat. Lecz jakaż zgoda w świątyni Boga z bałwanami?

Wy, Wy jesteście świątynią Boga, której przystoi świętość. Chrystus dziewica, pokorny syn Dziewicy w świętej Eucharystji zachęca Was do pokory. Przystąpcie, bierzcie, pożywajcie, prosząc pokornie: Panie Jezu Chryste, przez przyczynę Błogosławionej Marji Dziewicy, Matki Twej Najukochańszej i wszystkich Świętych, daj nam cnotę pokory, abyśmy kwitnęli, jak lilja i róża posadzona nad strumieniem wód. O błogosławiony Kościół nasz! zawołam z Cyprjanem, wśród kwiatów jego nie brak ni lilij ni róż: czystości i miłości.

Walczcie tedyż Młodzieńcy, by każdy z Was najwspanialszą zdobył godność chwały obu, (tych cnót) za łaską Pana Naszego Jezusa Chrystusa, któremu cześć i chwała na wieki.

Wenecja 21. XII. 1926.

Z RZYMU

Dnia 27. XII po Mszy św. u grobu św. Stanisława Kostki koło g. 9 rano wyruszyliśmy czwórkami w stronę dworca kolejowego, na powitanie relikwij św. Alojzego, które specjalnym pociągiem miały przyjechać z Mantui. Polska Pielgrzymka miała wyznaczone miejsce przy samym „Instituto Massimo", gdzie tymczasowo relikwje złożone zostały. Inne narodowości były na stacji lub tworzyły szpaler. Pociągu, podobno wspaniale ustrojonego i ceremonij przyjęcia głowy św. Alojzego na dworcu, nie mogliśmy widzieć. Ustawiliśmy się z obu stron wspaniałego chiostrum, na środku którego stał prowizoryczny ołtarz. Niezbyt długo czekaliśmy, gdy dano nam znać, że pochód się zbliża.

Wśród licznych przedstawicieli duchowieństwa i młodzieży niesiono kryształową w srebrnej oprawie trumienkę - relikwjarz, w której na poduszce leżała głowa św. Alojzego. Za relikwjami postępowali dwaj mali chłopcy hiszpańscy w narodowych strojach czarnych z białemi krysami, mając na głowach obszerne berety. Za tym orszakiem weszła młodzież różnych narodowości i zwolna zapełniła szczelnie podwórze. Podczas tego pochodu nasza kapela grała polskie pieśni. Relikwje zaniesiono do kaplicy, a my zamierzaliśmy w czwórkach odmaszerować, tymczasem ustawicznie nas

wstrzymywano do pozowania fotografom. Jeszcze na ulicy zatrzymywano nasz pochód i zdejmowano, a jeden z fotografów wszedł nawet na budę od samochodu, aby lepiej objąć pochód. Po drodze kapela X. Kuznowicza grała polskie marsze, a Włosi witali nasze sztandary podnoszeniem ręki.

Tego samego dnia po obiedzie koło g. 5 stanąłem na Piazza Venecia i obserwowałem wspaniały pochód... samochodów. Przewożono relikwje z Collegio Massimo do kościoła św. Ignacego. W pierwszym samochodzie pięknie przybranym wieziono relikwje, a kierowali nim dwaj chłopcy w narodowych strojach hiszpańskich. Za tym samochodem szły parami auto za autem. Długo tak stałem, patrząc w prawo w stronę Via Nationale, a końca doczekać się nie mogłem. Poszedłem w końcu w stronę kościoła św. Ignacego. Panował tu taki tłok, że o wejściu mowy nie było.

Dopiero w dwa dni później we środę 29 grudnia o godz. 10 rano zgromadziliśmy się w tymże kościele św. Ignacego na uroczystą Akademję. W ogromnym kościele były przeznaczone miejsca dla każdej narodowości. My siedzieliśmy mniej więcej w środku kościoła. W presbiterjum zasiedli kardynałowie, biskupi oraz przedstawiciele różnych zakonów. Po lewej stronie była ustawiona ambona, a chór samych chłopców przy ołtarzu. Starałem się usiąść jak najbliżej mównicy, aby usłyszeć przemówienia przedstawicieli młodzieży w narodowym języku prawie wszystkich państw. Ostatecznie siedziałem między Hiszpanem a Chińczykiem.

Akademję rozpoczął chór rzymskiej szkoły młodzieży. Prześliczny śpiew gregorjański rozbrzmiewał po całym kościele. Uroczystość zagaił po włosku prezes katolickiej młodzieży włoskiej Camillo Gorsanego, a po przemowie znów śpiewał chór. Teraz nastąpiły przemowy króciutkie, a raczej oddanie hołdu św. Alojzemu przez przedstawicieli narodowości według alfabetu. Pragnąłem usłyszeć mowę chinczyków i japończyków, lecz niestety przemawiali po francusku. Meksykańczykowi urządzono owację i oklaski. Po nim przemawiał przedstawiciel polskiej młodzieży Radziwiłł,po polsku. Mówił o chwale Boga w świętych, wspominając o św. Stanisławie Kostce. Po tej mowie zaczęliśmy klaskać a inne narodowości, nie wiedząc zresztą nawet może o co chodzi, poszły za naszym przykładem, a w ten sposób Meksykańczyk i Polak mieli największą owację.

Gdy przemówienia się skończyły jeden z biskupów rozpoczął po łacinie wyznanie wiary „Credo in Deum Patrem“ a wszyscy zgromadzeni stojąc powtarzali. Chwila to była najbardziej podniosłą

w całej akademji. Zakończył akademję przemową po włosku Mons. Giondomenico Pini, asystent międzynarodowego Związku młodzieży.

Wreszcie we czwartek 30 grudnia przed godz. 8 wieczorem relikwjarz św. Alojzego przenoszono uroczyście do Bazyliki św. Piotra. Polska pielgrzymka tworzyła szpaler tuż koło wejścia do zakrystji. Ujrzeliśmy pochód wychodzący z pięknie illuminowanej ulicy Borgo Nuovo na olbrzymi plac wklęsły jakby pod ciężarem ogromnego obelisku. Porządku pilnowali skauci, mniej więcej podobnie do polskich ubrani, mając w rękach pochodnie. Trzeba przyznać, że utrzymanie porządku im się nie udało, a raczej przez ciągłe bieganie i krzyczenie bałamucili wszystkich. Używam złego wyrażenia „porządek“, bo o nim właściwie nie mogło być mowy. Cały pochód był to międzynarodowy tłum otaczający relikwjarz niesiony zresztą podobnie jak od stacji kolejowej. Ze zdziwieniem zauważyłem w pochodzie karabinierów królewskich. Gdy pochód przechodził, przyłączyliśmy się i podprowadzili do wejścia. W dniu następnym podczas papieskiego nabożeństwa, relikwjarz stał na ołtarzu, a potem powrócił do kościoła św. Ignacego.

Jan Hempel.

ROZMYŚLANIA ALEGO.

Wielki wezyr Ali skinął ręką na niewolników, aby się oddalili... Został sam. Głowa opadła na poduszki łoża, na którem siedział, usta poczęły szeptać niezrozumiałe wyrazy... Dokoła była cisza, przerywana tylko szmerem łagodnie tryskającej wody w fontannach i spadającej w drobniutkich kropelkach na marmurowe ściany basenu. Przez zasłonięte przejrzystemi makatami okna, zachodzące słońce słało purpurowe smugi na łoże wezyra. Ocknął się Ali, twarz jego chuda, blada, w półmroku zalegającym komnatę nabrała dziwnego wyrazu i gdyby nie oczy gorejące jakimś ogniem wewnętrznym i cichy szept spiekłych warg, nie różniłaby się niczem od rzeźby wykutej w białym kararyjskim marmurze. Wezyr powstał i począł zwolna iść przez komnatę, na szelest szat i skrzyp sandałów przypadli niewolnicy i w kornej postawie czekali rozkazu. Minął ich wezyr i szedł do pałacowego ogrodu.

Zwolna, jak cień przesuwał się pomiędzy klombami i krzewami rosnącemi w parku. Przyroda kładła się do snu... Ptaki wracały do gniazd, kwiaty tuliły swe główki do ziemi, drzewa jedynie szumiały, lecz szum ten był jakby kołysanką do snu. Niebo czyste jaśniało nieskazitelnością szafiru, na wschodzie nieco ciemniejsze, na zachodzie zwolna przechodziło w czerwień rubinu. Ogromna krwawa tarcza słoneczna jedną stroną już dotykała żółtych szczytów pasma górskiego Tahama. Purpurowe promienie oświetlały jaskrawo postać wezyra. Twarz jego blada nabrała rumieńców, oczy poczęły jeszcze bardziej gorzeć, pierś stara, zapadła podniosła się w górę, cała postać nabrała siły i energji młodzieńczej On patrzył w niemym zachwycie na zachodzące słońce, na dziwny urok ogrodu, na ptaki i krzewy i kwiaty...

Ręce wzniósł w górę i począł się modlić — „Panie, co słońcem kierujesz, co jego czerwienią ziemię oblewasz bądź pochwalony. Bądź pochwalony przez szum drzew tych, które do snu kołyszą ptaki po gniazdach, zwierzęta po norach, a mnie wlewają w duszę spokój i słodycz. Oto sądziłem, że niema piękna na ziemi, lecz teraz w zachwycie wołam, o Panie, jak pięknym świat stworzyłeś! Ziemia wydaje plony obfite, z małego ziarnka wyrastają dęby, małe nasionka, które wietrzyk unosi, zmieniasz w drzewa tak silne i potężne, iż wichry, burze i huragany ich złamać nie mogą. Po lasach żyją zwierzęta, po wodach ryby różne, a panem tego ja jestem, Tyś Panie, stworzył człowieka i dałeś to wszystko jemu".

Gdy to mówił, dał się słyszeć woddali ryk lwa, władca pustyni wychodził na łowy. Ali mówił dalej — „Oto, Panie, król zwierząt, potężny i mocny, na ryk którego zdają się drzewa drżeć ze strachu, lecz jam mocniejszy, jam potężniejszy, jedno pociągnięcie języczka spustowego u karabinu, a lew, ten mocarz pustyni, u nóg mych brocząc krwią będzie leżał martwy. I cóż mi się oprze? Gdzie jest choć piędź ziemi, gdzieby nie stanęła stopa ludzka? Po jakich morzach i oceanach nie szybowały okręty człowieka, rozbijające swemi piersiami stalowemi najbardziej wzdęte i spienione fale i bałwany? Jam pan całego świata, dla mnie ziemia plon rodzi, ptaki śpiewają po lasach i gajach, dla mnie, o Panie, rozświecasz wieczorne zorze, kwiaty odziewasz w suknie wzorzyste, a deszczem spiekłą zraszasz ziemię. I nie mam być Ci zato wdzięczny?.. O dzięki, dzięki za Twe wszystkie dary. Miłuję Cię, Panie, duszą całą, miłuję Cię myślami memi, słowami memi i uczynkami. Patrząc na dzieła rąk Twoich, na mądrość Twoją i opiekę nad każdem, nawet najlichszem stworzonkiem, najnędzniejszym robaczkiem, du-

sza nabiera uczuć szlachetnych, serce poczyna się brzydzić wszelkiemi występkami. Kiedy na wiosnę cała przyroda ze snu się budzi, wszystko się wokół cieszy i raduje, a miłość panuje nawet między zwierzętami, samice w obronie swych młodych życie oddają, samce znoszą do nor i gniazd pożywienie, a ja człowiek miałbym być zły? I moja dusza kocha... cały świat chciałbym przygarnąć do siebie, świat, którego jestem królem i panem.

Podczas, gdy kończył modlitwę i w uniesieniu stał z wzniesionemi do góry rękami, słońce skryło się za szczytami, a na niebie ukazał się księżyc. Postać wezyra powoli zaczęła się zmieniać, ręce opuścił na dół, wyraz duszy znikł z oblicza, twarz znowu stała się bladą. Upadł na ziemię Ali, z ust jego począł się dobywać cichy, pokorny szept: — Panie, zbytnio mię duma uniosła, jam tylko proch wobec Ciebie, pyłek mizerny. Ziemia nasza wydaje się dużą, a to ziarnko maku wobec wszechświata, a ja jestem ziarnkiem maku wobec tej ziemi, więc czemże ja jestem? — Niczem.

Żaden najgenjalniejszy człowiek na ziemi nie uczyni istoty żywej, poco nawet tak wiele, nie uczyni maszyny żadnej, aby każda część jej była tak celowo urządzoną, jak różne części organizmu ludzkiego. Prawda, że lwa zabić mogę, lecz mogę o wiele łatwiej zginąć od nieznacznego ukąszenia żmij, od tak małego stworzonka, że go nawet w trawie nie widać. Okręt ogromny wydaje się łupinką orzecha rzuconą na wodę. Gdy wicher zahuczy, pioruny zagrzmią, a błyskawice poczną ognistemi zygzakami przecinać ciemne, zachmurzone niebo, wtedy z pewnością bezpieczniej się czuje mrówka siedząca na listku płynącym przez rzekę, niż człowiek na swoim olbrzymie, rzucanym przez spienione, 20-metrowe bałwany.

Więc tylko szepcę w pokorze wielkiej: Panie bądź miłościw mnie mizernemu, mnie robakowi ziemskiemu, o Panie, Panie...

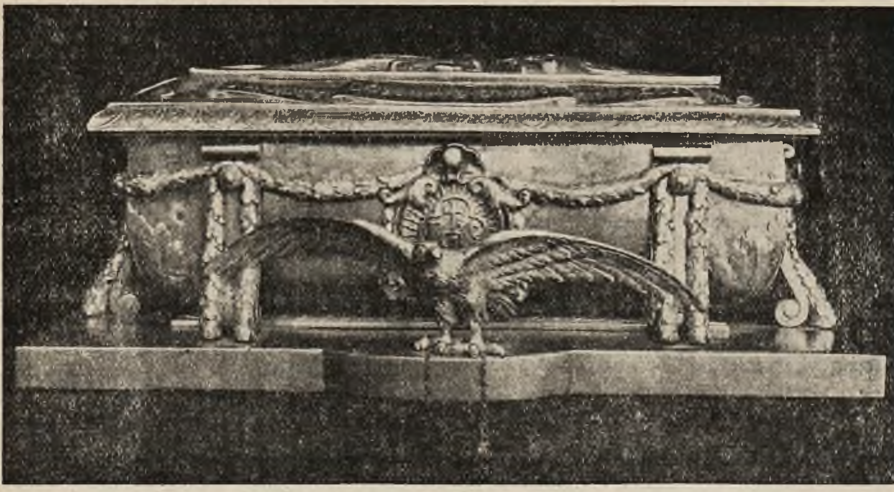
Jasny blask miesiąca padł na głowę starca, na długą i siwą brodę, na policzki zapadłe, a wkońcu zamigotał na dwóch wielkich łzach spadających z oczu. Ali w pokorze płakał...

Wokół szumiały cicho drzewa, mocna woń kwiatów podzwrotnikowych upajała, w gniazdku zatrzepotał czasem ptak przebudzony... Na ścieżce, wysypanej żwirem, dały się słyszeć ciche kroki, w świetle księżyca ukazał się niewolnik.

— Panie, już noc dokoła, zimno na dworze, w komnacie łoże czeka. Ocknął się Ali.

— A prawda, chodźmy. Szli wolno w stronę pałacu, ostrożnie mijając klomby i krzewy, a wokół cicho szumiały drzewa.

Tadeusz Wolski.

Relikwje Bł. Andrzeja u św. Barbary w Krakowie.

OD SODALICJI KONWIKTOWEJ.

Aczkolwiek Sodalicje Marjańskie w Polsce nie mogą się poszczycić tak wielką liczbą zasłużonych mężów dla Kościoła i Ojczyzny jak u innych narodów, jednak i na kartach historji polskich Sodalicyj mamy zasłużonego wielce Apostoła Pińszczyzny i wielkiego męczennika — Sodalisa sandomierskiego i długoletniego moderatora, a jest nim Bł. Andrzej Bobola T. J.

Wskutek długiej niewoli i rosyjskiej cenzury cześć Jego w Ojczyźnie naszej nie jest dosyć rozpowszechniona, owszem może nawet nie wszystkie Sodalicje znają bliżej Jego cnoty i wielkie zasługi, stąd, gdy wypadnie bronić katolickich przekonań i Kościoła, nie przyświeca nam ten wspaniały przykład, jaki zostawił rodakom swą bohaterską śmiercią Bł. Andrzej Bobola.

Udzielił nam Bóg przez tego Apostoła Polesia wiele łask i dowodów Swej Opatrzności, z których jednak nie korzystamy należycie, nie wzywamy Jego pomocy, stąd sprawa jego kanonizacji i przyznania mu w zupełności czci świętych w Kościele, nie postępuje naprzód, jakby rzeczywiście być powinno, z czego nam nawet obcy robią pewne wyrzuty.

W celu zapoznania się z cnotami i zasługami tego wiernego sługi Bożego i najgorliwszego z polskich sodalisów przysyłamy

Sz. Sodalicji mały życiorys Bł. Andrzeja, oraz prosimy, aby Wasza Sodalicja zechciała się na najbliższem zebraniu zainteresować sprawą kanonizacji Bł. Andrzeja.

Otrzymaliśmy z Rzymu zawiadomienie, że dla przeprowadzenia kanonizacji potrzebny jest jeden pewny wyraźny cud np. zupełne uzdrowienie za wezwaniem lub przez modły do Bł. Andrzeja jakiejś osoby czy nieuleczalnie chorej, czy też umierającej. Musi przy tem być oświadczenie lekarza, stwierdzone choć przez dwóch świadków, którzy to oświadczenie lekarza przed cudem słyszeli.

Polecajmy więc chorym w rodzinach i szpitalach nabożeństwo do Bł. Andrzeja, oraz szerzmy znajomość jego życia i męczeństwa zapomocą broszur, kartek i obrazków, a może się doczekamy, że ciało Bł. naszego Patrona wróci z Rzymu do Polski już jako świętego.

ZA CHYROWSKĄ SODALICJĘ KONWIKTOWĄ:

Moderator:

Ks. Teofil Bzowski T. J.

Sekretarz: *Zdzisław Hierowski S. M.*

Prefekt: *Jerzy Ramm S. M.*

Chyrów w lutym 1927.

PIEŚŃ DO BŁ. ANDRZEJA BOBOLI

[na melodję pieśni: Boże coś Polskę].

Obrońco wiary, Pińska Apostole
Błogosławiony, polski męczenniku,
Któremu na skroń Bóg Sam aureolę
Włożył za trudy i męki bez liku,
Uproś nam, byśmy szli za Bożą wolą
Patronie Polski Andrzeju Bobolo!

Tyś niebu życie swe poświęcił całe,
Zwracając dusze do prawdziwej wiary,
Wszędzieś gorliwie dbał o Boga chwałę
Gotów na wszelkie dla Niego ofiary.
Uproś nam...

Okrutne razy, męki i cierpienia
Zniosłeś w największej ducha cierpliwości,
Stałeś się dla nas wzorem poświęcenia,
Przykładem Bożej i bliźnich miłości.
Uproś nam...

Teraz za nami orędujesz w niebie,
Byśmy w Twe ślady wiernie wstępowali,
Byśmy za przykład wielki biorąc Ciebie,
Boga i Polskę z całych sił kochali.
Uproś nam...

X. W. Wojtoń T. J.

Dom Im. Ks. Stefana Bratkowskiego T. J.

(Pierwszy w Polsce Dom Sodalicji Marjańskiej Akademików).

Jak powstał Dom? Przed wojną zarówno moderatorzy Sodalicji M. Akademików jak i sami sodalisi rozumieli potrzebę zdobycia własnego lokalu. Wszelka praca wśród akademików bez stałego i wyłącznego punktu oparcia jest niemożliwa, tem bardziej praca sodalicyjna. Tak myślał O. Bratkowski, który kierował tą sodalicją przez 19 lat. Tą myślą przejęli się ci, którzy go pokochali za jego pracę i dlatego bezpośrednio po jego pogrzebie powstał z inicjatywy sodalisów - akademików Komitet, w którego skład weszli przedstawiciele starszego społeczeństwa i młodzieży. Warto zaznaczyć, że gros komitetu stanowili obywatele i obywatelki, arystokracja polska. Komitet ten zebrał fundusz drogą dobrowolnych ofiar, które w pierwszym roku przekroczyły sumę 20.000 koron. W tym samym roku wybuchła wojna i przerwała prace komitetu.

Kiedy po wojnie Sodalicja Akademików wstąpiła znowu w okres pełniejszego rozwoju, potrzeba własnego lokalu stała się piekącą. Najpierw Zarząd Sodalicji sam oglądał się za zdobyciem odpowiedniego lokalu, ale starania te pozostały bez skutku, bo albo oferty były nie do przyjęcia ze względu na wysoki czynsz, tam znowu, gdzie była możliwość zdobycia lokalu bez czynszu, inne trudności udaremniały wysiłki Sodalicji. Osoby życzliwe Sodalicji, w szczególności p. Aleksandra z Karskich Russanowska, zwróciły ks. Moderatorowi uwagę na to, że dla tej sprawy jest już pewien fundusz, zebrany przez komitet. O fundusz ten odbywały się nawet pewne targi, gdyż podczas wojny sporo sympatji miała myśl, aby go użyć na „Rodzinę Sierocą". Projekt ten nie doszedł do skutku tylko dzięki temu, że nie wszyscy ofiarodawcy na to się zgodzili. Ponieważ sprawę tego funduszu miał w rękach Komitet podówczas nieczynny, Ks. Moskała zreaktywował ów Komitet, który następnie uzupełniono i zreorganizowano.

Komitet dzielił się na dwie sekcje finansowo-administracyjną i imprezo-dochodową. W pierwszej pracowali prawie wyłącznie panowie, w drugiej zaś panie, prócz tego wyłoniono Komitet ścisły, który roztrzygał ostatecznie wszystkie sprawy zasadnicze. I tak najpierw zdecydował o możności użycia funduszu zebranego w r. 1914 na dom sodalicyjny, następnie po długich dyskusjach zadecydował, że lepiej będzie kupić jakiś gotowy objekt, w a którymby były wolne ubikacje, niż zbierać fundusze na rozpoczęcie nowej budowy. Z pośród 18 objektów, które Komitetowi oferowano, najwięcej odpowiadał dom przy ul Kanoniczej l. 14, który był własnością hrabstwa Tyszkiewiczów z Połągi. Dziwny zbieg okoliczności, gdyż przyjacielem tego domu był ś. p. O. Bratkowski, a państwo ci należeli w 1914 r. do ścisłego Komitetu. W reaktywowanym Komitecie udziału wziąć nie mogli, gdyż mieszkają stale na Litwie Kowieńskiej. Dom ten kupiono za 20000 dolarów, posługując się na początek kredytem wekslowym. Właścicielką tabularną Domu jest Sodalicja Marjańska Akademików, która jako stowarzyszenie zalegalizowane przez Senat Akademicki jest osobą prawną.

Po nabyciu Komitet a raczej sekcje zaczęły się mocno krzątać koło zdobycia nowych funduszów, potrzebnych na umarzanie długów, zwłaszcza, że weksle nie umieją czekać. Panie z sekcji imprez były i są niezmordowane w konceptach i pracy i do tej pory zdołały przysporzyć Komitetowi dochodu do 15000 zł. Artur hr. Potocki wydał bloczki cegiełek na sumę 110000 zł. które puszczono w ruch, coprawda bez oczekiwanego rezultatu, gdyż cegiełki przyniosły sumę niespełna 3000. Oderwanie zaatakował Komitet wszystkie Sodalicje w Polsce, które złożyły znów parę tysięcy, wreszcie odezwał się Komitet do szerszego społeczeństwa a sodalicje na swą rękę do Duchowieństwa. Odezwy te powiększyły fundusz na jakie 8000 zł. Pozatem Sodalicji przyznał Senat Akademicki udział w czesnem na tej podstawie, że dom kupiony, nad którym nadbudowała Sodalicja III piętro służyć będzie na mieszkania dla akademików. Udział ten dosięga rocznie kwoty 15000 zł. Ministerstwo Oświaty przyznało jednorazową zapomogę 3000 zł. Sumy te pozwoliły częściowo umorzyć długi i opłacić procenta. Naturalnie, że sytuacja domu byłaby tragiczna, gdyby zobowiązania Sodalicji były w dolarach. Na szczęście są one tylko w złotych. Dziś, kiedy już jest wykończone trzecie piętro i cały dom od dachu do piwnic odnowiony, długi Sodalicji wynoszą około 150000 zł., dom zaś szacują

na 30000 dolarów. Można więc powiedzieć, że materjalnie Sodalicja zrobiła interes.

Jak wygląda Dom Sodalicyjny? Położony na jednej z najspokojniejszych ulic podwawelskich, 7 minut od Uniwersytetu, tyleż od Rynku Głównego na zewnątrz ma pretensje wśród starych kamienic kanonickich do czegoś nowszego, w każdym razie po odnowieniu zwraca uwagę i mówi o nim wielu, że jest ładny. Wspaniałe sklepione piwnice mają być w przyszłości częściowo zamienione na jadalnię. Dziś służą na skład węgli i t. p., gdyż na przeróbki nie stać było Sodalicji. Parter cały służy celom gospodarczo-administracyjnym. Od frontu z prawej strony sieni jeden pokój przeznaczony na jadalnię, drugi na sekretarjat, z drugiej strony pierwszy na rozmownicę, a następny na kancelarję dla ks. moderatora. W dwu skrzydłach oficyn jest kuchnia, spiżarnia, mieszkanie dla obsługi kuchennej, pralnia i mieszkanie dla portjera. Pierwsze piętro stanowi chlubę domu i Sodalicji z racji wyglądu i przeznaczenia. Cztery duże frontowe pokoje z gustownemi empirowemi sztukaterjami, boazerjami i piękną posadzką robią bardzo miłe wrażenie. Największy i najpiękniejszy z tych pokoi jest przeznaczony na rodzaj klubu dla zebrań towarzyskich, które odbywają się wieczorami w każdą niedzielę. Pokój następny jest przeznaczony na bibljotekę i czytelnię. Drugie i trzecie piętro służą wyłącznie celom mieszkalnym, a w domu może zamieszkać wygodnie 66 akademików.

Urządzenie mieszkań, jakkolwiek obecnie jeszcze niekompletne wskutek braków funduszów, jest gustowne i pogodne w jasnym dębowym tonie. W każdym pokoju jest krzyż bardzo ładny; krzyże te ufundowała dla domu Sodalicja Królowej Korony Polskiej pań; druga Sodalicja t. zw. pań krakowskich ufundowała duży obraz Matki B. Częstochowskiej do sali klubu pendzla artystki Maleniewskiej. W sali tej przy poświęceniu umieszczono gustowną tablicę Orła Białego.

Poświęcenie domu. Dnia 8 grudnia u. r. o g. 12-tej dokonał poświęcenia Najprz. Książe Matropolita Arcbp. Sapieha wobec reprezentacji rządu, ministerstwa, uniwersytetu, miasta, wszystkich Sodalicyj, i organizacyj akademickich, niesprzeciwiających się ideowo Sodalicji. Blisko 200 osób najpoważniejszych krakowskiego społeczeństwa wzięło udział w poświęceniu. Książe Metropolita po poświęceniu w krótkiem przemówieniu zaznaczył, że Ojciec św. przez Generała OO. Jezuitów błogosławi Sodalicji i Domowi una specialissima benedictione, sam zaś wyraził

ogromną radość z dokonanego dzieła, które ma być podstawą do stałej i solidnej pracy katolickiej na terenie uniwersyteckim. Następnie w bardzo uprzejmem przemówieniu prorektor prof. M. Rostworowski, kurator Sodalicji z ramienia Uniwersytetu, podniósł znaczenie Domu w rozwoju Sodalicji, nazywając jego powstanie „nowym cudem nad Wisłą". Wreszcie przemawiali przedstawiciele akademickich Sodalicyj: Wł. Czapliński, prefekt Sod. Krak., dziękując wszystkim dobrze zasłużonym w sprawie Domu i Niewiadomski, prezes Związku Sod. Akad. w Polsce, który był obecny również z racji III Zjazdu delegatów, odbywającego się równocześnie w Krakowie; jego przemówienie, ujmujące głęboko znaczenie Sodalicji, wywarło duże i sympatyczne wrażenie.

Goście po miłych chwilach pogawędki i obejrzeniu całego Domu odchodzili w podniosłym nastroju, wyrażając wdzięczność za zaproszenie i serdeczne życzenia pomyślnego rozwoju Sodalicji i . . . wyrównania długów.

Świadek.

UWAGI O ŚPIEWIE.

Już oddawna nie było żadnej większej wzmianki w kronice o naszych organo-mistrzach, a przecież codziennie popisują się oni sztuką św. Cecylji, dlatego to wspominamy dziś o nich na tem zaszczytnem miejscu.

Głównym „majstrem" obecnie na chórze to kol. Kamiński kl. VI. Trzeba przyznać, że zrobił znaczne postępy na organach. Granie jego nosi cechy muzyki kościelnej. Przy pieśniach gra pełno i poprawnie. Jednem słowem: „śpiew jakoś tam idzie w kaplicy, gdy on gra". Życzymy sobie tylko, by nie powtarzał zbyt często tych samych preludjów i od czasu do czasu popisywał się większym jakimś utworem. — Pierwszym i zarazem jedynym jego asystentem jest kol. Krawczyński z kl. IV. Co się tyczy rytmiki, to gra bez nagany, w graniu dokładny i szybko się orjentuje; tylko jest nieco za flegmatyczny. Dziwią się niektórzy, że pedału mało używa. Tu trzeba być sprawiedliwym: ma za krótkie nogi, i wobec tego ani chęci ani biegłość braku tego nie usuną. Czekajmy zatem cierpliwie, aż mu nogi do pedału podrosną.

Byłbym złym kronikarzem, gdybym tylko pisał o tych, co w kościele grają, a milczał o tych, co razem z organem śpiewają, bo pod pewnym względem śpiew całego ludu wiernego w kościele jest też pewnego rodzaju popisem wobec audytorjum niebieskiego. Przyszło mi raz na myśl, coby to słuchające aniołki na nasz śpiew powiedziały? i taką sobie wykombinowałem odpowiedź: Najpierw by kl. VII pochwaliły, i to słusznie, bo zapewne klasa ta śpiewa jak jeden mąż, potemby młodszych napomniały, by nietylko na wieczornych nabożeństwach, ale i na mszy św. śpiewali, a nie oglądali się na pomoc kl I i Wstępnej. Nakońcu zwróciłyby się do tego centrum, co rzadko usta ku chwale Bożej w kościele otwiera, z naganą i wyrzutem.

Może wyda się moja imaginacja przesadną, — nie wiem: ale chwyta mnie nieraz za serce, gdy słyszę te potężne śpiewy żołnierskie, wracających z ćwiczeń wojskowych klas wyższych. Co za siła i pełnia głosów: a w kaplicy siedzą te same postacie podczas mszy świętej w ponurem milczeniu, jak gromada osiwiałych inwalidów wojennych wobec zbliżającej się zimy. Słyszałem raz zdanie człowieka poważnego: „Z młodzieży nie śpiewającej podczas nabożeństw szkolnych, Kościół nie będzie miał później tęgich obrońców i dobrych członków". Żeby śpiew nasz dobrze się przedstawiał nie trzeba wielkiej sztuki: należy tylko wyciągnąć śpiewniczek z pod kolan, rozłożyć na ławkach i śpiewać bez przewlekania lub przyspieszania, równo z organem; gdy do tego śpiewu dołączy się jeszcze myśl, że Bogu Wszechobecnemu śpiewamy, to nasz śpiew nabierze takich zalet, że nam ich inne gimnazja pozazdrościć będą mogły. Niech każdy z nas pokaże trochę dobrej woli pod tym względem, a wrócą te dawne czasy chyrowskie, o których wspomina mi były Chyrowiak, że goście nieraz płakali, słysząc potężne fale głosów, unoszących się z naszej kaplicy ku niebu.

B. c. o. z.

BIESIADA PRZYJACIELSKA

Paryż 18 XII. 1926.

Gdy do Paryża przyjedzie Polak, nie znający stosunków tutejszej Polonji, i zacznie jej szukać, wierząc pogłoskom panującym w kraju, jakoby kolonja polska dominowała w Paryżu, że na ulicach ciągle słychać polski język, że szereg organizacyj krajowych ułatwi mu wszystkie starania etc, ten się bardzo zawiedzie.

Ale tak samo błąd popełni ten, co przyjechawszy do Paryża, ogłuszony szalonym ruchem ulicznym, oniemiały wielkością „metropolji świata" będzie się czuł zupełnie obcy i z przestrachem dojdzie do przekonania, że będzie zmuszony do asymilacji narodowej i do zatracenia swojego języka. Trzeba wziąć „aureum medium" tych dwu sądów, a będzie się miało istotny stan kolonji polskiej w Paryżu.

O niej chciałbym słów kilka powiedzieć; o jej organizacji, o stanie robotniczym, który tu dominuje, o stosunkach między „studenterją" polską, wreszcie o stosunku jej do „gospodarzy" — Francuzów, co staje się teraz jednym z najważniejszych zagadnień życia polskiego na ziemi francuskiej.

Polonja paryska składa się z trzech istotnych czynników, które wykazują zasadnicze cechy, bardzo je od siebie różniące: stan robotniczy, stan średni i studenci.

Oprócz tego są jeszcze szczątki dawnej arystokracji rodowej, osiadłej w Paryżu, której tradycja sięga aż do emigracji z 1831 r. — ale jako stanu odrębnego brać jej nie można tak ze względu na jej małą liczbę, jak również na narodowość — jej przedstawiciele czują się przeważnie Francuzami, a z Polakami łączy ich jedynie pokrewieństwo.

Stan robotniczy, liczbowo największy, ma się tutaj najgorzej Nie mam na myśli drobnych rzemieślników — rękodzielników, bo ci się mają stosunkowo najlepiej i dlatego też ze względu na do-

chody liczę ich do stanu „średniego" — ale stan robotniczy w ścisłem tego słowa znaczeniu. Rozrzuceni po kilkuset fabrykach paryskich lub podmiejskich, źle traktowani, cierpią więcej niż inni wskutek obecnego kryzysu Francji, która się ekonomicznie odbija przez „sztuczki skarbowe", dążące do zwyżki franka. Mimo, iż są fabryki (liczące nieraz po kilkadziesiąt tysięcy), które mają w swym personalu przeszło 75% obcokrajowców — (tak mało ludzi ma Francja i takie zapotrzebowanie) — Francuz uważa, że łaską z jego strony jest dać pracę obcokrajowcowi, którego płaci i traktuje gorzej od Francuza, mimo lepszych kwalifikacyj i wykształcenia zawodowego.

Polacy dzielą ten los z innymi i dlatego słychać ciągle głosy robotników: „Krzywda nam się dzieje! Rząd nas sprzedał! Nikt się nami nie opiekuje! etc. — i dopiero trzeba szalonych wysiłków, aby ich przekonać czy to z ambony, czy przez pisma, że się mylą, że rząd robi co może, ale przeciw ogólnej nędzy i bezrobociu nic poradzić nie można, a i w ojczyźnie teraz ciężko i o pracę trudno.

Stan średni ma się lepiej — są to prawnicy, lekarze, handlowcy, urzędnicy oraz rzemieślnicy. Paryż, który popiera każdy wysiłek indywidualny, pozwala wypłynąć zwłaszcza rzemieślnikom, którzy po kilku latach pracy u obcego zakładają sobie własny „commerce" i pracując w nim z całą rodziną rozwijają go. To samo handlowcy. Inni przynajmniej zarabiają na swój chleb codzienny i egzystują, co tu jest też sztuką nielada.

Naturalnie, że nie trzeba zapominać o tych setkach czy tysiącach Polaków, którzy sądzą, że w niedługim przeciągu czasu dojdą do miljonów, rzucają się w niebezpieczny wir Paryża, kładąc na szalę cały swój majątek lub zdrowie i siły, giną jak ćmy nad ogniem, tracąc wszystko i kończą w najskrajniejszej nędzy, czy to przez własną lekkomyślność, czy też przez brak szczęścia, o co w Paryżu nie trudno.

Trudno jednak! W twardej walce o byt zwyciężają mocniejsi lub szczęśliwsi kosztem słabszych — historja to stara i niezmienna — a odgraniczenie to najbardziej się uwydatnia w wielkich targowiskach pracy ludzkiej, jak Paryż lub metropolje amerykańskie.

Tam dzień robi miljonerem tego, co wczoraj był biednym, ale częściej ten sam jeden dzień robi nędzarzem ludzi dawniej szczęśliwych, którym może spokojny dostatni chleb nie wystarczał w gorączkowej pogoni za pieniądzem...

Wreszcie idzie stan „studenterji". Może nie zasługuje on na

nazwę stanu. ale jest to typ ludzi tak odmienny od Polaków pracujących w Paryżu, że osobno go charakteryzować należy.

Paryż od 14-go wieku był już miastem studenckiem. Wąskie ciemne uliczki Quartier latin (dzielnicy łacińskiej), skoncentrowanie niebywałej ilości księgarni na tak małej powierzchni, malownicze brzegi Sekwany, ustrojone stołami bukinistów wzdłuż całej długości, stare podziemne bary studenckie — wszystko to wskazuje na zamierzchłą i twałą tradycję.

Większość domów dzielnicy łacińskiej pamięta szampańską wesołość uczniów Sorbony, niezmienną w ciągu wieków, czy to w epoce Ludwików, epoce rozkwitu królestwa, czy po rewolucji z 1798 r, czy też za czasów Cesarstwa i Republiki — do niedawna życie studentów biło szalonem tempem wesołości i beztroskiego żywota i kto przyjechał tylko do Paryża, szedł oglądać białe wieczory młodzieży — oświetlone szyby oberż studenckich, muzykę buchającą z otwartych okien, śmiechy i pieśni . . . podczas, gdy naprzeciw Pantheonu czerniały w mroku mury Sorbony opustoszałej — czekającej ranka, by przyjąć w swoje ramiona tysiące młodych, którzy tu przyszli szukać nauki.

Teraz tempo życia młodzieży trochę zwolniało — nędza ekonomiczna i tu swoje macki wsunęła — i choć życie pędzą nieraz bez głębszej myśli, to coraz więcej między nimi ludzi, co się boryka z głodem, by ukończyć studja i daje innym przykład silnej woli

Polacy tworzą między nimi grupę wybitną ilościowo — statystyki podać mi trudno, bo ilość ich się ciągle zmienia. Mają osobny „Związek Studentów Polskich“, o którym się jednak mało słyszy, a nawet dużo stndentów polskich o nim nie wie, oraz korporację „Filareci“, do której się mało zapisuje.

Jak widzimy więc, oficjalnie są oni nadzwyczaj słabo zorganizowani — towarzysko jednak bardzo dobrze, a zwłaszcza na uniwersytecie ostro się odcinają od Francuzów lub innych obcokrajowców.

Co do ich życia prywatnego to ważną cechą, rzucającą się w oko, jest ubóstwo. Większa część studentów otrzymywała z domu pewną kwotę, która im nawet na dość znośne życie pozwalała — obecnie jednak zwyżka franka czyni te pieniądze niewystarczające Prosty rachunek udowodni to.

X. miał z domu 300 złp., za co otrzymywał przeszło 1200 fr. — teraz za 300 złp. dostaje 720 fr. (sic!) co mu pozwala na najmarniejsze życie, nie mówiąc o wpisach i opłacie uniwersyteckiej,

książkach ubraniu etc. A co ma robić, jeśli mu rodzice całych 300 złp. w tych czasach przysłać nie mogą, a dodać trzeba do tego zwyżkę cen (przy zwyżce franka).

To jest stan przeciętny finansów polskiego studenta — rzecz jasna są i zamożni, ale bierze się ogół. Bardzo mały procent pracuje, ucząc się, a reszta pożycza („kiedyś muszą przyjść lepsze czasy“) i wegetuje, gdyż na taką nazwę to życie zasługuje.

Jest to stan chwili obecnej — bezprzecznie, może być lepiej..., ale może być i gorzej.

Odwiedzałem moich kolegów i na własne oczy widziałem to, co piszę — ich mieszkania to przeważnie „czwartaki“ trzeciorzędnych hoteli, albo „Chambres meublés“, w których meble są zredukowane do minimum, a pościel przypomina śnieg ale zeszłoroczny. Wielu z nich sami sobie gotują jedzenie na maszynce spirytusowej — kuchen uniwersyteckich niema tutaj.

Mieszkania ich są rozrzucone po całym Paryżu — najwięcej jednak skupione są w Quartier latin w okolicy Pantheonu i Sorbony, a więc na Boulevard St. Michel, Palce St. Michel, Place de Panteon etc

Również dużo ich mieszka na Montmartre i na St. Paul, dzielnicy polsko-rosyjskiej, robotniczej, gdzie często na ulicach słychać język polski, oraz są polskie spelunki, gdyż inaczej nazwać nie można „restauracyj“ tego typu Tam jest siedlisko bandytów polskich osławionych w Paryżu, o których nieco później wspomnę.

Studentów polskich można podzielić na kilka grup: chodzących do macierzy (Sorbony) — ścisłych (prawo, filozofja, medycyna); dalej studentów chodzących do uniwersytetów „nowych“, jak Akademja handlowa (Ecole des Hautes, Etudes Commerciales), Szkoła dziennikarska i Szkoła Nauk Politycznych — wreszcie studentów „wolnych“ uczniów „Baux Artes“ — Akademji Sztuk Pięknych.

W nawiasie dodam uwagę, która będzie może dla niejednego ciekawa: Szkoła Nauk Politycznych nie jest właściwym uniwersytetem, gdyż matura nie odgrywa tu roli — może wpisać się każdy — tylko decyduje tu rozmowa kandydata ze sekretarzem, który sonduje inteligencję swego interlokutora i mając wolną rękę, delikwenta przyjmuje lub odsyła.

Inna rzecz, że nauka jest tutaj na poziomie uniwersyteckim, gremjum profesorskie z Sorbony i że chodzą tu przeważnie ludzie, którzy mają średnie wykształcenie.

Wreszcie dodam luźną uwagę o dyscyplinie ku zadowoleniu kolegów-akademików a nawet konwiktorów. Wskutek zbyt wielkiej

ilości „ulatniania“ się studentów są tu systemy zegarowe. Każdy przychodzący i odchodzący musi odstęplować swój czas na osobnej kartce, którą oddaje pedelowi — oszustwo zaś wszelkie wyklucza stojący obok Cerber, puszczający do aparatu po jednym; ma on genjalną złośliwość pamięci.

„Co za niekulturalne urządzenie“ zakrzykną młodzi — zgadzam się z nimi, ale władza miała najwidoczniej inne pod tym względem przekonanie.

Tyle o studentach; w niedalekiej przyszłości poświęcę im cały list, teraz jednak przejdę do stosunków czysto polskich, ogólnych.

Polonja paryska skupia się przedewszystkiem co niedzielę w kościele polskim na sumie o g. 10.30, gdzie się na czele wszystkich stanów widzi bardzo często ambasadora polskiego p. Chłapowskiego z żoną, świecących dobrym przykładem.

Do południa zmienia cichy placyk na St. Honoré swój stały wygląd, dając iluzję Polski. Tłumy ludzi oblęgają cały placyk, przeszkadzając ruchowi ulicznemu, co wywołuje pomruki niezadowolenia u Francuzów. Polacy pracujący przez cały tydzień i nie słyszący języka ojczystego schodzą się tu — a zwłaszcza ciepłą porą — z najodleglejszych krańców Paryża, by pogawędzić. Przeciskają się między nimi młodzi chłopcy w koszulach sokolich i w rogatywkach z polskiemi gazetami. W gwarze rozmów słychać przeciągłe: „Robotnik Po-olski“, „Ognisko-o-o!“ „Gazeta poo-olska“, „Żabka“ — tygodnik humorystyczny-yy!“ a od czasu do czasu „Kurjerek czerwony“ z niezmienną akcentacją na pierwszej sylabie.

Gazety polskie, które wyżej wymieniliśmy, redagowane bardzo starannie, są rozchwytywane i stanowią całotygodniową strawę duchową Polaków tutejszych. Mimo całego ich pietyzmu dla prasy nie zdobyli się na dzienniki — są to tylko tygodniki, ale i one są dobre, owiane wiarą i patrjotyzmem o treści bardzo wartościowej.

Zresztą życie Polaków skupia się w towarzystwach polskich, o których niżej wspomnimy i w restauracjach, z których jedna tylko zasługuje na tę nazwę i jest bardzo dobra. Nosi nazwę „Bartek“ — oberża polska — oprócz wartości kulinarnych zasługuje na wzmiankę ze względu oryginalności: wnętrze ma kształt chaty polskiej, z obrazami, półkami, powałą etc., a służba jest w czasie pracy w malowniczych strojach ludowych.

Wreszcie są towarzystwa kulturalno-towarzyskie. Na pierwszem miejscu należy postawić Towarzystwo Miłośników Sceny Polskiej — jak nazwa wskazuje towarzystwo dramatyczne. Mając przeszło 200 członków, z czego więcej niż połowa jest czynna w sekcjach,

a wielka część w administracji, operując dość poważnym kapitałem tak z darów, jak i z pracy swojej zebranym, urządza w wielkich salach Paryża, a nieraz w czynnych wielkich teatrach („Atelier") przedstawienia, na których jest nawet znaczna frekwencja kolonji Polskiej, a nieraz i cudzoziemców. Repertuar mają piękny, ściśle polski — wyliczę z nich kilka o sukcesie niemałym, jak „Dziady cz. III.", „Warszawianka", „Balladyna", „Mazepa", „Zemsta" w kostjumach nadesłanych z Teatru Narodowego w Warszawie (scena była urządzona stylowo przez firmy paryskie t. j. meble, dywany, dekoracje, akcesorja etc.), która cieszyła się olbrzymiem powodzeniem w teatrze „Malacaff", który był zapełniony po brzegi publicznością wszystkich stanów z ambasadorstwem, konsulami i ciałem dyplomatycznem na czele, dalej ostatni obchód „Nocy listopadowej" Wyspiańskiego (kto tę sztukę zna, ten wie ile pietyzmu i entuzjazmu trzeba, by rzecz się dobrze udała, wreszcie cały szereg komedyj od Fredry i Bałuckiego zacząwszy aż do Przybylskiego, Dobrzańskiego i i.

Zarówno z sekcją dramatyczną (50 osób) rozwija się sekcja tańca w liczbie około 40 osób i spełnia propagandę choreografiki wśród cudzoziemców — barwne kontusze i sukmany krakowskie lub serdaki góralskie znane są i poza granicami Paryża, jak n. p. w Genewie.

Wreszcie sekcja śpiewu dzieli z sekcją tańca trudne zadanie propagandowe. Oprócz tego na każdem miesięcznem zebraniu poruszane są ważne problemy, a bal sylwestrowy towarzystwa skupia Polonię na miły wieczór.

Następnie jest towarzystwo Kulturalno-Oświatowe, dające szereg odczytów i lekcyj, towarzystwa gimnastyczne „Sokół", „Polonja" oraz cały szereg towarzystw robotniczych, zawodowych lub kulturalnych.

Gdy się przejrzy krytycznem okiem nasz stosunek do Francuzów musi się zedrzeć zasłonę iluzji, panującej w Polsce. Dawne ideały braterstwa obu narodów pod orłami napoleońskiemi, tradycje wielkiej emigracji i t. p. zaginęły bezpowrotnie, a na ich miejsce staje twarda i brutalna rzeczywistość konkurencji obcokrajowców w walce o byt. Do tego dołącza się oburzenie niższych warstw francuskich na ekscesy bogatych cudzoziemców, którzy są nienawidzeni bez względu na narodowość. Polacy dzielą ich los, a jeszcze dodają oliwy do ognia ostatnie wypadki kryminalne, które ze względu na ważność w kwestji francusko-polskiej zasługują na specjalną wzmiankę.

Przez dziwną złośliwość losu większa część szumowin wielkich miast polskich, których egzystencja w kraju jest niemożliwa ze względu na ich sławę, skupiła się na przedmieściach Paryża i stamtąd urządza wycieczki. Wielka część największych oszustw, zamachów i kradzieży są ich dziełem, tak iż w gwarze paryskiej „Polonais“ jest synonimem bandyty!...

Wielka to krzywda dla dobrej sławy Polski, a zwłaszcza, gdy się zauważy, że przeważna ilość nazwisk złodziei kończy się na „mann, baum, berg“ etc. Z tego względu Polacy więcej od innych lubiani nie są, jak przypuszczamy w kraju. Oprócz tego Francuz, z natury tępy, uważa że wszystkie nieszczęścia ekonomiczne Francji płyną z napływu cudzoziemców. To ma być przyczyną spadku franka. Ale tensam Francuz, który też starał się kilkoma ruchawkami (sierpień b. r.) wszcząć rewolucję przeciw nim, nie może zrozumieć, że 60% podatków Francji płynie z Paryża, który jest miastem obliczonem jedynie na eksploatację obcokrajowców. Wspaniałe pałace na Champs-Elysées, całe dzielnice zabawowe Montmartre, restauracje, hotele, wspaniałe magazyny, teatry etc. utrzymują się jedynie z obcokrajowców, dając pracę tysiącom tuziemców i wzbogacając skarb przez olbrzymie podatki. Toteż gdy świeżo (listopad b. r.) przez nieszczęsny, jak sami tubylcy wyznają, plan ekonomistów francuskich, rząd zaczął bić na zwyżkę franka, a dolar spadł z 40 fr. na 24, funt szterling z 240 fr. na 120 etc., obcokrajowcy zaczęli oszczędzać i teraz widmo ruiny wisi nad większością przedsiębiorstw paryskich. Ostatnio czytałem o ogłoszeniu niewypłacalności kilku poważnych instytucyj paryskich z tego powodu. Rzecz jasna eksport Francji zniżył się do minimum, bo w takich warunkach każdemu w domu taniej.

To wszystko odbija się na stosunku gospodarzy do nas, co jest bardzo ważnym problemem rozwoju kolonji polskiej na ziemi francuskiej.

Tem zakończę ten szkic ogólny, a w niedalekiej przyszłości postaram się przysłać list szczegółowy o życiu studentów polskich w Paryżu.

Przesyłam WW. OO. wyrazy wdzięczności, kolegom serdeczne pozdrowienie.

Jerzy Tepa.

Chrzanów, 10. XII. 1926.

Do założenia w Gimnazjum naszem Sodalicji M. zdawna już zabieraliśmy się, ale nie było jakoś odpowiedniego i pewnego materjału i odpowiednich warunków, aż wreszcie w poprzednim roku

szkolnym udało się to uskutecznić po rekolekcjach wielkanocnych, dzięki gorliwej i wytrawnej pracy obecnego katechety X. Wolnego, który też został tej Sodalicji moderatorem. W tym zaś roku w dniu św. Stanisława K. odbyło się poświęcenie pierwszych 15 sodalisów z wyższych klas gimnazjalnych.

Z okazji jubileuszu św. Stanisława i w naszym Chrzanowie zawiązał się osobny komitet, którego prezesem miałem być zaszczyt; dzięki życzliwości wszystkich władz, urzędów, szkół i organizacyj udało się urządzić i triduum przed uroczystością, osobną uroczystość szkolną i obchód ogólno obywatelski z pięknym pochodem, nabożeństwem i akademją wieczorną. Niesłychanie miło to wspominam, gdyż nietylko zewnętrznie wcale ładnie całość wypadła, ale także, o ile mnie się zdaje, i z dużym pożytkiem duchowym, zwłaszcza dla naszej młodzieży szkolnej, gimnazjalnej i rękodzielniczej, którą się u nas znów organizuje, dzięki jednostkom o prawdziwem poświęceniu.

Na uroczystość Niep. Pocz. N. M. P. przystępując do Komunji po odnowieniu aktu sodalicyjnego czułem się serdecznie podniesiony na duchu, bo oto wraz ze mną przystąpili także do Komunji św. i moi wychowankowie — pierwsi sodalisi naszej młodej Sodalicji w Chrzanowie.

Św. Stanisław Kostka jest zarazem Patronem całego Gimnazjum naszego; postać jego wymalowana przez mego kol. prof. Chwatowskiego widnieje na naszym prześlicznym drogocennym sztandarze, ze słowami Konopnickiej, które wyhaftowano na nim: „Dłoń Twoją bratnią na mojem złóż czole i Ducha rozpal łaski Twej promieniem“!

Zasyłając całej Sodalicji Chyrowskiej najserdeczniejsze pozdrowienia, polecam naszą nową bratnią organizację Waszym modlitwom, a wkońcu także siebie, zapewniając o mojem niezmiennem przywiązaniu i zawsze wdzięcznej pamięci dawnego ucznia i sodalisa

Tadeusza Urbańczyka.

Wiadomości o dawnych Kolegach.

Dzienniki przyniosły wiadomość o nominacji X. Dra Kazimierza Tomczaka na sufragana w Łodzi.

Ks. Biskup-nominat, Dr. Kazimierz Tomczak, przyszedł na świat w r. 1883. Po ukończeniu gimnazjum OO. Jezuitów w Chyrowie w roku 1901, wstąpił do Seminarjum metropolitalnego w Warszawie, poczem, jako jeden z wybitniejszych alumnów, wysłany został do Akademji duchownej w Petersburgu, gdzie uzyskał stopień kandydata nauk teologicznych. Po powrocie do djecezji, pełnił obowiązki wikarjusza w Słomczynie, gdzie był proboszczem obecny Pasterz djecezji łódzkiej, ks. biskup Tymieniecki. Z kolei władza djecezjalna powierzyła ks. Tomczakowi obowiązki wikarjusza katedry warszawskiej św. Jana, a następnie powołała profesora na Seminarjum metropolitalnego. Od 1911 r., pełniąc obowiązki prefekta seminarjum, wykładał alumnom literaturę polską, a następnie prowadził wykłady homiletyki i patrologji. Jako profesor i wychowawca, zaskarbił sobie wśród licznych zastępów wychowańców Seminarjum najwyższe uznanie i przywiązanie, zarówno dzięki gruntownej znajomości wykładanych przedmiotów, jako też dzięki znakomitej formie literackiej, którą ozdabiał swe wykłady i prace. Z jego prac naukowych wymienić należy liczne artykuły i rozprawy, zamieszczane w Encyklopedji Kościelnej, redagowanej przez ś. p. ks. prałata Chełmickiego, oraz w czasopismach: „Wiadomości Archidjecezjalne", „Miesięcznik Seminarjum Mohylewskiego", „Przegląd Katolicki", „Sprawa", „Rola". Pozatem wydał drukiem kilka dzieł naukowych z zakresu teologji, jak: „Modernizm a protestantyzm liberalny" i „Zagadnienia filozoficzne u Tertuljana".

W r. 1925 uzyskał stopień Doktora św. Teologji na Uniwersytecie Warszawskim, poczem udał się zagranicę dla przeprowadzenia specjalnych studjów teologicznych do Fryburga i Paryża.

Poza swoją działalnością profesorską, znany był w stolicy, jako wybitny prelegent i konferencjonista.

W uznaniu zasług położonych dla Kościoła J. Em. Kardynał Kakowski obdarzył go jeszcze przed laty kanonją honorową warszawską.

Obecnie zaś Stolica Apostolska, oceniając wielkie zalety serca i umysłu ks. Dra Kazimierza Tomczaka, powołuje go na godność Biskupa-sufragana, nowo powstałej djecezji łódzkiej. J. Ekscelencji Biskupowi-nominatowi składamy wyrazy hołdu i najserdeczniejsze życzenia dalszej owocnej pracy na pożytek Kościoła i Ojczyzny.

Plurimos annos!

Tarnopolczyk Michał hr. Sobański, przysyłając nam swój zbiór odczytów i artykułów p. t. „Odrodzenie narodu przez wiarę i miłość" pisze: „Zaszczycony godnością honorowego członka Związku Chyrowiaków pozwalam sobie przesłać tę moją książkę, pragnąc utrwalić i bardziej jeszcze zacieśnić związek duchowy między dzisiejszą młodzieżą Chyrowa a jej antenatem i weteranem Tarnopolskiego Konwiktu. Ja schodzę z pola, ale Wy tak liczni wkraczacie na arenę życia, niosąc w piersiach wiarę i miłość, te niezawodne czynniki odrodzenia Ojczyzny. Gaudeamus igitur!".

Styczeń z okazji tradycyjnego Opłatka ożywił towarzyskie życie w Kołach Związku Chyrowiaków. Poznańskie Koło miało d. 10 stycznia takie zebranie w sali sodalicyjnej, a wzięli w niem udział OO. Ignacy i Józef Mielochowie, Rybka, Piechocki, Nowakowski, Szopiński, Prezes Badurski, Dr. Zaremba. Dr. Salkowski, Werner, Koszko, Orłowski, Jan i Jerzy Deskur, Dr. S. Kuhn, Inż. Meus, Baranowski, Dr. Piasecki, Inż. Miedziński, Dr Rosa, Dr. Bielecki, C. Długołęcki. Wspólne śpiewy kolęd, liczne przemowy, oraz sola Kol. K. Koszki bardzo urozmaicały ten wieczór.

Warszawskie Koło dnia 15 stycznia zgromadziło na Opłatek następujących Kolegów: Prezes Stanisław Głowacki, Dr. A. Adamowski, Z. Cieszewski, J. Dzierżanowski, Inż. J. Dębski, A. Kornecki, W. Korzeniowski, Heljodor Laskowski, Dr. A. Laskowski, J. Miński, Dr. J. Nowak, Dr. K. Potrzobowski, Bracia Roman i Wilchelm Rudniewscy, Dr. Z. Rokowski, J. Ricci, W. Skarzyński, Eust. K. Szymanowski, Fr. K. Szymanowski, W. Sulerzyski, S. Zaremba, A. Ziemięcki, W. Witkowski, J. Tomczak, Dr. M. Rudowski, Bracia Klein, Dr St. Jezierski, Aleksander Kobylański, K. Majewski, Jerzy Żarnowski, K. Głuchowski, Dr. A. Kucharski, W. Kleniewski.

Lwowskie Koło urządziło w swoim lokalu przy ul. Pańskiej Opłatek d. 25. I., a udział wzięli w nim: O. Jan Mayer, i O. J. Antoniewicz, Prezes Stanisław Sokalski, Dr. J. Lubaczewski, Dr. S. Buzath, Inż. Z. Groblewski, St. Rehman, J. Wallner, Jarosław i Korneli Lewiccy, A. Kozłowski, St. Stroński, Jerzy Rosiński, M. Łazowski, St. Sosnowski, F. Ritter, G. Sulimirski, L. Mihucki, J. Pokrzywnicki, A. Mikuliński, P. Asłan, Z. Zemlik, Bracia Bażyńscy, St. Batko, Al. Pauls, T. Kosiński, J. Huczyński, J. Zawisza, R. Cisek, E. Podobiński, Wł. Tołoczko, T. Sitnicki, oraz gospodarz, Kazimierz Kopecki.

Kol. Wojciech Grzybowski donosi z Warszawy, że jest na trzecim roku Wyższej szkoły Handlowej, a mieszka w Domu Akad. Grójecka 39. W Krakowie na prawach są obecnie Kol. Cyga, Stel-

mach, Kwieciński, Korfanty, Gertler, Zarzycki. Kol. Przybyszowski poszedł za przykładem brata na medycynę do Krakowa.

Dr. Antoni Marczyński donosi, że został z Bydgoszczy przeniesiony do Warszawy, do Państw. Banku Rolnego, oraz, że pisze nową powieść z czasów wojny polsko ruskiej w okolicach Chyrowa.

Kol. Ignacy Hirszel donosi z Równego, że złożył egzamin sędziowski i przeszedł na praktykę do miejscowego Adwokata. Inż. Jacek Pieniążek donosi, że pracuje dalej w Baranowiczach.

Prezes Związku S. Głowacki donosi między innemi z Warszawy: „Byłem w Nuncjaturze z gratulacjami i wpisałem do księgi nasz Związek". W Kole Lwowskiem wystąpił Kol. Wallner z wnioskiem na posiedzenie Prezydjum, aby Chyrowiacy ufundowali samolot.

Donoszą nam, że X. Zygmunt Wiszniewski, proboszcz garnizonowy w Bydgoszczy bardzo gorliwie pracuje nad wojskiem i cieszy się tam wielką sympatją i uznaniem.

Kol. Janusz Kozłowski przeniósł się do Poznania, gdzie jest reżyserem poważnego teatru Modrzejowskiej, a w Kole polonistów urządza wieczory recytacyjne.

Dr Stanisław Świeżawski donosił, że w lutym wyjechał wraz z bratem Tomaszem na kilka tygodni do Paryża. Kol. Jerzy Żarnowski porusza sprawę zjazdu kolegów swej klasy w Chyrowie, bo ich dziesięciolecie nie miało zjazdu z powodu wojny. Otóż z naszej strony proponujemy i radzimy, aby koledzy z r. 1907 zjechali się na Zielone świątki t. j. 5 czerwca, wspólnie z walnem zebraniem Związku.

W Poznaniu d. 13 lutego na zebraniu Ligi katolickiej miał Kol. Wiktor Gajewski odczyt o papiestwie.

Inż. Karol Henisz został w tym roku dyrektorem szkoły zawodowej w Przedzielnicy. Kol. Jan Pragłowski wstąpił do służby sądowej w Przemyślu.

Inż. Adam Gromnicki z Chorzowa donosi, że jego ślub z p. Marją Piotrowską odbył się d. 19 lutego w Krakowie.

Kol. Konstanty Gołębski wyszedł z wojska i zaczął gospodarować w Marjanowie koło Halicza.

Otrzymaliśmy zawiadomienie o odbytym ślubie Kol. Ryszarda Liwickiego z p. Władysławą z Warlewskich d. 16 lutego w Grudziądzu, gdzie Kol. L. służy jako rotmistrz.

Konwikt odwiedzili w ostatnich miesiącach Kol. A. Radziszowski, F. Zawadzki, F. Witkiewicz, X. J. Mayer, Inż. K. Henisz, X. M. Żurkiewicz, T. Kowalewski, A. Lipowski, J. Styfi, Bracia Pragłowscy, L. Stankiewicz, W. Girzejowski, Br. Skalscy, L. Bażyński, A. Kozłowski, J. Zawadzki, Rejthar, W. Tołłoczko, J. Mazaraki, I. Sudhoff.

PAMIĘCI ZMARŁYCH.

Ś. p. Ks. Stanisław Mieloch T. J.

W Poznaniu d. 23 stycznia b. r. Chyrowiacy na własnych ramionach zanieśli do grobu jednego z pierwszych i najstarszych prefektów Chyrowskich O. S. Mielocha, zmarłego d. 20 stycznia. Zmarły urodził się dnia 30 października 1863 r., jako syn powstańca w Śremie, gdzie też uczęszczał do szkół gimnazjalnych. Do zakonu wstąpił w r. 1879 w Starejwsi, a po odbytych studjach otrzymał święcenia kapłańskie z rąk X. Bpa Glazera w Chyrowie w r. 1895 d. 24 maja. Najstarsi Chyrowiacy swego wychowawcę w serdecznej zachowali pamięci, o czem mamy wiele ustnych i pisanych świadectw i dowodów.

Po opuszczeniu Chyrowa O. Stanisław Mieloch przeważnie bywał przełożonym w Cieszynie, u św. Barbary w Krakowie, najdłużej w Karwinie, Łodzi, a wreszcie w Poznaniu, gdzie bywał częstym gościem w Kole Związku Chyrowiaków. Dzienniki poznańskie i śląskie podnoszą wielką gorliwość w zakresie duszpasterstwa i pracy kościelnej zmarłego. Pogrzeb O. Mielocha, jak nam donoszą z Poznania, był niezwykle wspaniały i uroczysty. Wzięli w nim udział prócz ogromnych tłumów także X. Prowincjał Józef Sawicki, oraz rodzeni bracia zmarłego, również Jezuici X. Ignacy i Józef Mieloch.

Ś. p. Br. Kasper Mejsner T. J.

W Chyrowie zmarł d. 26 stycznia ostatni z tych pracowników konwiktowych, którzy przybyli do Chyrowa z Tarnopola.

Również poznańczyk, z zawodu ogrodnik Br., Kasper większą cześć pięćdziesięcioletniego zakonnego życia spędził w konwiktach, a w Chyrowie był przez lat kilkanaście wychowawcą tych najmłodszych, jako prefekt przygotówki, znały go zatem niemal wszystkie chyrowskie generacje. W ostatnich dwu latach wiele

chorował na skrzep w nodze i na serce, ale był, tak jak w całem życiu, zawsze wesół, pogodny, ruchliwy, a uprzejmością i uczynnością pozyskiwał serca tych, z którymi się zetknął.

Gorliwy i sumienny zakonnik, zjednoczony przez szczerą pobożność z Bogiem, wyczekiwał śmierci jako nagrody za wierną długoletnią służbę Bożą.

Ś. p. Br. Mejsner ur. d. 2 stycznia 1855, wstąpił do zakonu 13 listopada 1877, ostatnie śluby zakonne złożył w Chyrowie d. 2 lutego 1888.

W piątek d. 28 stycznia wniesiono trumnę zmarłego do kaplicy konwiktowej, a po uroczystem żałobnem nabożeństwie, odprawionem przez X. Rektora, odprowadził cały Konwikt z kapelą jego zwłoki do wspólnego grobowca.

Ś. p. **Bolesław Dunikowski.**

W Krakowie dnia 9 marca zmarł emerytowany pułkownik W. P., nasz maturzysta z r. 1896. Zmarły urodził się w Jaśle w r. 1875, w Chyrowie kształcił się w latach 1888—1895, a po ukończeniu praw wstąpił do służby wojskowej. Jako auditor przeszedł z wojska austrjackiego do legjonów, a następnie do armji polskiej. Przed kilku miesiącami poddał się operacji, a od tego czasu już wciąż chorował i wiele cierpiał. Zaopatrywany kilkakrotnie św. Sakramentami, zakończył życie rano 9 marca. Zmarły zostawił dwu synów, którzy się kształcą w Chyrowie. W pogrzebie, który się odbył d. 11 marca wzięli też udział Chyrowiacy z O. Kuznowiczem na czele.

R. in p.

Mickiewicz po rekolekcjach.

Odprawiłem w klasztorze rekolekcje i spowiedź wielkanocną. Czuję się już oddawna zdrów, piersi krzepko dzwonią, jak deska harfy i szerzej oddychają. A ty czyś się już porachował z sumieniem?

Jest to konieczny warunek; trzeba przed każdym przedsięwzięciem obrachować kapitał, wszak to robią synowie ziemi; niechże biorą ich za przykład ci, co chcą być synami Królestwa.

Nosce te ipsum! Człowiek siebie nie zna, póki nie rozważy swego życia we dnie, w świetle Bożem, póki nie rozważy, kiedy i co zrobił dla Boga tylko, bez względu na siebie, na świat, na jego mniemanie. A jeśli nigdy nic takiego nie zrobił, jeśli owszem żył dotąd nie pytając o nic Boga i żadnej mu o sobie nie dając wiadomości, a jakież ma prawo nazywać się Jego synem?

Za tem poznaniem siebie idzie uczucie własnej miłości, czyli osłabienie z sił świata; a wtenczas tylko zaczyna wstępować siła Boża.

[Z listu do Al. Chodźki, 1 kwiet. 1842].

Myśli Romana Dmowskiego.

Polska może rozwiązać wielkie zagadnienia swego bytu, zarówno gospodarcze jak polityczne tylko na jednej drodze.

Tylko przez wzmocnienie i decydujące wysunięcie na czoło naszego politycznego życia tych czynników, które łączą ludzi w jedną, mocnemi węzłami moralnemi związaną całość społeczną, które pogłębiają w człowieku przywiązanie do dóbr duchowych, moralnych i każą mu je stawiać wyżej ponad materjalne, które są potężnym hamulcem dla pierwotnego egoizmu jednostki.

Temi czynnikami są religja, katolicyzm i poczucie narodowe, przywiązanie do ojczyzny polskiej.

Te wartości, o których wiele się u nas mówi, ale nad których znaczeniem nie dość głęboko się zastanawiamy — to religja i poczucie narodowe, przywiązanie do ojczyzny, mające w sobie pierwiastek religijny, każący patrzeć na nią nie tylko jako na materjalne ale także, i to przedewszystkiem, jako na moralne dobro.

Zagadnienie rządu.

EMANUEL MELGAREJO.

W meksykańskiem mieście Zamara przychwytano siedmnastoletniego Sodalisa, Emanuela Melgajero, na rozszerzaniu katolickich pism. Żołnierze rozkazali Emanuelowi wznieść okrzyk na cześć prezydenta Callesa, lecz Emanuel na to żądanie odpowiedział okrzykiem katolików meksykańskich: Niech żyje Chrystus Król! Wtedy prześladowcy Kościoła obcięli mu uszy, ale gdy mimo to Emanuel krwią zalany, nie przestawał chwalić Chrystusa, wyrwali mu język. Starszy jego towarzysz Joachim z litości do odważnego bohatera objął go tak silnie, że żołnierze nie mogli ich rozdzielić i tak obu złączonych we wspólnym uścisku rozstrzelali.

Przysięga Sodalisa.

Błysła z mroków szczęsna zorza
Najcudniejszy z rajskich snów:
Z tronu niebios Matka Boża
Wolnej Polsce władnie znów.
Twoi Marjo my rycerze
Za Twój tron, za Twoją cześć,
Ślubujemy mocni w wierze
Nieugięte boje wieść.

Gdzie narodów Król nas woła,
Gdzie głos, Panno, wzywa Twój,
Broniąc świętych praw Kościoła,
Mężnie pójdziem w każdy bój.
Twoi Marjo itd.

Do Królestwa wiedź budowy,
Którą dźwiga wciąż Twój Syn
W nowej ery rozbrzask nowy
Na królewski wiedź nas czyn.
Twoi Marjo itd.

X. Tadeusz Karyłowski T. J.

Melodję do tej pieśni ułożył Feliks Nowowiejski S. M. a podał ją lutowy zeszyt miesięcznika Sodalis M.

Polskie Czasopisma Rolnicze (i pokrewne).

1. Pisma rolnicze.

a) Pisma ogólno-rolnicze.

Gazeta Gospodarska Warszawa. Tygodnik. Prenumerata kwartalnie 4 zł.
„ *Rolnicza.* Warszawa. Tygodnik Prenumerata kwartalnie [z dod.: „Inż. rolna". „Przegl rolniczo-ogr" i „Piśm. Roln.") 20 zł.
Kłosy. Toruń. Tygodnik. Prenumerata kwartalnie 1·50 zł.
Poradnik Gospodarski Pznań. Tygodnik. Prenumerata kwartalnie 3 zł
„ *Gospod. Wiejskich* Warszawa. Tygodnik, Prenumerata kwart. 3 zł.
Rolnik. Lwów. Tygodnik. Prenumerata kwart 13 zł, z dod „Przegl. ogr. 15 zł.
Rolnik Śląski. Cieszyn Tygodnik Prenumerata kwartalnie 1.65 zł.
Rolnik i Zagroda. Warszawa Tygodnik. Prenumerata kwart, 3 zł.
Tygodnik Rolniczy. Wilno, Tygodnik. Prenumerata kwart. 4 zł.

b) Pisma hodowlane (pszczelarskie).

Gazeta mleczarska i hodowlana. Warszawa. Miesięcznik. Prenum. kwart. 5 zł.
Polski drób. Warszawa. Dwutygodnik. Prenumerata kwart. 3 zł
Jeździec i hodowca Warszawa. Tygodnik. Prenumerata kwart. 3 zł.
Pszczelnictwo polskie. Warszawa. Miesięcznik. Prenumerata kwart. 2·50 zł.
Bartnik postępowy. Lwów.

c) Pisma poświęcone specjalnie uprawie, nawożeniu roślin i t. p.

Choroby i szkodniki roślin. Warszawa. Kwart. Prenum. półrocz. 5 zł.
Doświadczalnictwo rolnicze. (Rocznik 6 zł).

2. Pisma leśnicze i łowieckie.

Las polski. Warszawa. Miesięcznik. Prenumerata kwart. 4 zł.
Łowiec Polski. Warszawa. Dwutygodnik. Prenumerata kwart. 6 zł.

3. Pisma ogrodnicze.

Ogrodnictwo. Kraków. Miesięcznik. Prenumerata kwart 4·50 zł,
Ogrodnik. Warszawa. Dwutygodnik. Prenumerata kwart. 5 zł.
Przegląd ogrodniczy. Lwów. Miesięcznik. Prenumerata kwart. 4·50 zł.

4. Pisma inżynieryjno- i technologiczno-rolnicze.

Gazeta cukrownicza Warszawa, Miesięcznik. Prenumerata kwart. 25 zł.
Inżynierja rolna. Warszawa. Dwumiesięcznik. Prenumerata półrocznie 6 zł.
Maszyny rolnicze. Warszawa. Miesięcznik. Prenumerata kwart. 4. zł.
Młynarz. Warszawa. Dwutygodnik, Prenumerata kwart. 6 zł.
Przegląd mierniczy. Warszawa. Miesięcznik. Prennmerata kwart. 5 zł.
Przemysł rolny. Miesięcznik. Preuumerata kwart. 4 zł.
Technika gorzelnicza. Miesięcznik. Prenumerata kwart. 2.50 zł.

5. Pisma ekonomiczno- i oświatowo rolnicze.

Czasopismo spółdzielni rolniczych Tygodnik. Prenumerata kwart 3 zł.
Szkolnictwo i oświata rolnicza. Dwumies. Prenumerata półrocznie 4 zł.
Rolnik ekonomista. Warszawa. Dwutygodnik. Prenumerata kwart. 8 zł.
Piśmiennictwo Rolnicze. Warszawa. Miesięcznik. Prenum. półrocznie 1·30 zł

Trzebaby...!

Dawnemi czasy, jak pewna wieść niesie,
Czterech podróżnych zabłądziło w lesie.
Mróz był tak mocny, noc była tak ciemna,
Że chęć podróży stała się daremna.
Ogień więc rozłożyli
I dnia czekać uradzili.
„Trzebaby“ — rzecze jeden i poziewa,
„Przynieść więcej drzewa“.
„Trzebaby“ — rzecze drugi,
„Rozszerzyć ogniska,
By wszystkich grzały z bliska“.
„Trzebaby“ — zamruczał trzeci —
Czem zasłonić od zamieci“.
„Trzebaby nie spać“ — bąknął czwarty.
Na łokciu oparty.
Tak każdy powiedział,
Co wiedział,
I myśląc jeszcze o lepszym sposobie,
Zasnął sobie.
Cóż z tego? — Ogień zgasł, nieostrożni
Pomarli podróżni.
— — — — — — — — —
Gdzie bez czynu — sama rada,
Biada radcom! — dziadom biada!

Młoda Polska.

Ilu urzędników zatrudnia Państwo Polskie.

Przeprowadzone ostatnio obliczenie liczby zatrudnionych przez państwo wyższych i niższych funcjonarjuszy państwowych z wyłączeniem żołnierzy, przedstawia się następupująco:

Urzędników administracyjnych zatrudnia Państwo 42,412, sędziów i prokuratorów 3.436, aplikantów sądowych 1,003, duchownych 15.652, oficerów i urzędników polic. 1.300, funkcjonarjuszy polic. 37.700, nauczycieli szkół powszechnych 62.573, funcjonarjuszy więziennych 3.211, ogółem skarb państwa utrzymuje 107.287 osób. Ponadto niższych funkcjonarjuszy państw. jest 18.437, oficerów W. P. 18 933, podoficerów zawodowych 37.634, kolejarzy etatowych i nieetatowych 169.169, funkcjonarjuszy pocztowych i telegraficznych 14,057, niższych 13.132.

KRONIKA KONWIKTOWA.

Po szopenowskim koncercie grudniowym nastała brzydka odwilż, uniemożliwiając korzystanie z łyżew, nart i saneczek. Dnia 12 grudnia nasi aktorzy powtórzyli na scenie konwiktowej przedstawienie p. t.: „Dla wyższych rzeczy jestem stworzony" dla miasta, a raczej na cele parafjalnych organów, które X. Kanonik Wolski pragnie do kościoła sprowadzić. W tym czasie J. E. X. Biskup Nowak bawił w kolegjum, odprawiając swoje rekolekcje, a dla nas miewał Mszę konwiktową.

Zima się znów poprawiła, więc radość wśród amatorów zimowych sportów. Pielgrzymi do Rzymu już nie mogli wytrzymać i zaczęli się powoli wymykać, aby gdzieś tam po drodze wstąpić. Ukazał się przedświąteczny zeszyt „Przeglądu Ch.", ale pewien artykuł o muzyce niektórych bardzo podrażnił.

Jakby na zakończenie jubileuszu św. Stanisława wyświetliło nasze kino sceny z Jego życia. Wreszcie wieczorem dn. 21 grudnia odbyła się klasyfikacja, na której deklamowali Kol. W. Zaleski, Ciechanowicz i Schoeppingk; po kolacji zaś X. Blajer pokazywał, tłumacząc przy pomocy przeźroczy, obrazy ze starożytnej sztuki. Nazajutrz d. 22 grudnia przy pięknej mroźnej pogodzie rozjechaliśmy się na święta, a w Konwikcie zostało tylko koło 20 kolegów.

ROK 1927.

Powrót ze świąt nastąpił d. 5 stycznia, a na stacji oczekiwał Ford ciężarowy, który kolegów najmłodszych ku ich radości zwoził do Konwiktu. Zaraz po zjeździe zaczęliśmy się uczyć, gdyż prawie równocześnie z nami przyjechał i p. wizytator Dr. Sośnicki. Wkrótce też powrócili i nasi pielgrzymi z Rzymu i zaczęli dzielić się z nami swemi wrażeniami z Wiecznego Miasta. Pokazało się jednak, że p. Wizytator przybył do Chyrowa nietylko dla zbadania naszego postępu w naukach, ale ponieważ dnia 8 stycznia zdawali jeszcze maturę zeszłoroczni ósmacy kol. Marjan Garlicki i Stanisław Jedlewski.

Dzień 9 stycznia przyniósł zmianę nielada. Oto nasz Minister i Prokurator O. Władysław Ochęduszko został zawezwany na podobne urzędy do Krakowa, a jego miejsce objął O. Stanisław Hankiewicz. Tegoż dnia odbyła się loterja Skargowskiego Koła; wśród fantów, prócz tradycyjnych zajęcy, znalazły się: kura, kaczka i kogut. Zespoły starszych i młodszych śpiewaków zaczęły teraz ze sobą rywalizować, śpiewając na chórze nasze staropolskie kolędy.

Jeden z kronikarzy wspomina coś o cynamonie, potem znów jakichś przymusowych postrzyżynach, krytykuje też bardzo surowo śpiew jakiejś klasy, ale to są już bardziej zamkniętego kółka sprawy. Natomiast inny zachwyca się tegorocznym lodem na stawkach, który bez przerwy prawie całe dwa miesiące dostarczał codziennie zapalonym łyżwiarzom ślizgawki.

Jasełka tegoroczne odegrano z wielkiem powodzeniem dn. 15 stycznia: śpiewała na nich kl. VII, przedstawiała kl. V, a w przerwach grała kl. IV, której orkiestra rokuje bardzo piękne nadzieje.

Zauważyłem, że mój sąsiad, który był w Rzymie, już teraz gardzi wodą przy stole, ale sądzę, że się wkrótce do niej przyzwyczai. Dowiedziałem się następnie, że O. Mróz już od świąt chory leży i to dość poważnie. Zresztą starzy Chyrowiacy wiedzą, że to okres przed półroczem różnych dopędzań i zdawek, więc i kronikarz z tego czasu nic ciekawego nie wynajdzie.

Dnia 28 stycznia wziął cały Konwikt udział w żałobnem nabożeństwie i pogrzebie śp. Brata Kaspra Majsnera; w czasie żałobnego pochodu i na cmentarzu grała nasza kapela.

Skończyło się półrocze pracy szkolnej, a jej rezultaty już lepsze niż poprzednio, ogłoszono nam na publicznej klasyfikacji dnia 1 lutego. Rozpoczęła ją orkiestra, grając bardzo piękną uwerturę Suppego: „Pique Dame". Kol. Kazimirski deklamował „Hymn orłów" Wasilewskiego, kol. Schoeppingk: „Smutno mi Boże" Słowackiego, a kol. Łubieński: „Przewodnik w puszczy" Romanowskiego.

Ku wiecznej rzeczy pamiątce podajemy tu według zwyczaju odznaczonych w każdej klasie za minione półrocze:

Celujący i wzorowi:	*Wzorowi:*	*Celujący:*
	Kl. VIII.:	
	Franciszek Adamczyk	Jerzy Schoeppingk
	Kazimierz Bodytko	
	Antoni Karuś	
	Jerzy Kwieciński	
	Antoni Niedźwiedzki	
	Kl. VII.:	
Juljan Kocko	Roman Bażyński	
	Olgierd Czerniewicz	
	Tadeusz Grudzień	
	Marjan Januszke	
	Roman Jarymowicz	
	Adam Łuniewski	
	Jerzy Ramm	

Eustachy Rylski
Mieczysław Sendler
Janusz Zaleski

Kl VI.:

Zdzisław Hierowski
Tadeusz Rogalski
Stanisław Wacnik
Kazimierz Ostrowsk

Kl. V.:

Józef Kargol
Tadeusz Wenc
Kamil Markl
Stanisław Radziszowski
Zdzisław Adass

Kl. IV. A.:

Jarosław Bęski
Tadeusz Heimroth
Ludwik Karuś
Zbigniew Pawłowski
Zygmunt Żurowski

Kl. IV. B.:

Zbigniew Solarski
Witold Zaleski
Świętosł. Krawczyński
Grzegorz Łuniewski

Kl. III. A.:

Leszek Solarski
Leszek Biały
Marjan Bużyk
Aleksander Czacki
Bronisław Komorek
Bogusław Terlikiewicz

Kl. III. B.:

Zbigniew Gdula
Stanisław Klimpel
Jan Kwiatkowski

Kl. II. A.:

Kazimierz Żyła
Zdzisław Górski
Adam Pliś
Michał Daszewski

Kl. II B:

Ludwik Albiński
Witold Kowalski
Zenon Krzyszkowski
Jerzy Skalski
Stan. Krzyżanowski

Kl I. A:

Antoni Symonowicz
Bohdan Śmiechowski

Bohdan Wielowieyski, Jan Wilczek
Tadeusz Kowalewski

Kl. I B:

Stanisław Kocko
Tadeusz Guniewicz
Zygmunt Dul
Stanisław Kłosiński

Adam Drohojowski
Jerzy Kalinowski
Stanisław Lipski
Stefan Malszygrosz
Jerzy Rejer
Włodzimierz Łysak
Aleksander Tarnawiecki

Wilhelm Kulawik

Kl. Wst.:

Wojciech Dembiński

Feliks Bryk
Tadeusz Elter
Marcin Kierski
Czesław Onufrowicz
Czesław Świechowski
Zygmunt Macudziński
Jan Wiśniewski.

Nazajutrz na święto Matki Bożej Gromnicznej byliśmy świadkami ostatnich ślubów zakonnych, które składał X. Stanisław Piątek. Ostatnie kolędy śpiewał nasz chór z orkiestrą. Pogoda była ładna, lód na stawkach dobry, więc rano i po obiedzie użyliśmy ślizgawki do syta. Wieczorem kl. VI. odegrała z wielkiem powodzeniem trzy obrazy sceniczne z „Potopu" Sienkiewicza p. t. „Pan Andrzej Kmicic". Kmicica grał kol. Piątkowski, X. Kordeckiego — Borkowski i t. d., bo trzebaby całą niemal klasę VI. wyliczyć. W przerwach orkiestra salonowa odegrała Fučika marsz „Uncle Teddy", Intermezzo Delibesa, fantazję „Moniuszkiana" Recktenwalda i pięknego mazura Młynarskiego.

Zaczęło się w najzwyklejszym porządku drugie półrocze. Koło Skargowskie i Sodalicja zaczęły wysyłać w świat broszurkę o Bł. Andrzeju Boboli, a na zebraniu Skargowskiem kol. Łubieński podzielił się z nami swemi wrażeniami z Rzymu i o Faszystach. Ćwiczenia wojskowe odbywają się regularnie nawet już i z ręcznemi granatami. X. Wojtoń już zaczął ćwiczenia rektorskiego teatru, p. Nawratil orkiestry, X. Olesch wystawia często tablicę: Sopran i alt, a X. Konopka krząta się około strojów teatralnych, lecz krzywdziłbym kol. Sułowskiego, nie zanotowawszy, że on jest teraz po kol. Podmagórskim głównym gospodarzem w teatralnej garderobie.

W sobotę dnia 12 lutego, jako w piątą rocznicę koronacji Ojca św. Pap. Piusa XI. staraniem Skargowskiego Koła urządziliśmy Akademję papieską. Na scenie widniał portret Ojca św. (dzieło

kol. Zielińskiego) ozdobiony zielenią i papieskiemi barwami Orkiestra odegrała nowość z Rzymu sprowadzoną—Marsz Papieski, poczem kol. Cwykiel w zagajeniu podniósł znaczenie dzisiejszej uroczystości, wzywając do okrzyku na cześć Ojca św., na co cała sala odpowiedziała trzykrotnem: „Niech żyje!" Kol. St. Hempel wygłosił wiersz X. Wojtonia „Kościół Chrystusowy"; Chór wykonał śpiew „Na cześć Papiestwa" X. Nowowiejskiego. Odczyt kol. Sosnowskiego zapoznał nas z życiem Piusa XI. Kol T. Wolski pięknie oddał utwór p. t.: „Piusowi XI.", a orkiestra odegrała marsza Giovinezza i „Jeszcze Polska". Wieczór zakończono wspólnym śpiewem „Boże coś Polskę".

Dziś na obiad, notuje kronikarz, mieliśmy wszyscy zające. Śniegu nieco przybyło, więc i narciarze nie naprózno narty posiadają. Niektórzy zdolniejsi rysownicy i malarze zabrali się do malowania nowych kulis. Ofiarą tegorocznych nart i saneczek była tylko jedna noga i trzy ręce. Grypa nawiedziła już i Chyrów, lecz miała dość łagodny przebieg, tylko w kolegjum nieco była złośliwsza, np. dla X Majchra. W tym czasie zaprowadzono akumulatory, tak więc obecnie i w nocy można mieć światło elektryczne. Żeby to takie wynaleziono akumulatory, aby gdy się człowiek raz czegoś nauczy, już nie zapomniał. Dwudniowa śnieżyca pokryła grubą warstwą śniegu całą okolicę, więc już narciarzom będzie wygodnie i miękko po ziemi się przewracać

Zima tegoroczna w Chyrowie doszła do szczytu energji dnia 22 lutego, bo mróz rano był 25 stopni, ale wkrótce już przyszły cieplejsze wiatry i śniegi znikły zupełnie. Koło tego czasu aktorzy, muzycy, śpiewacy, garderobiarze wytężali swe siły na główny występ konwiktowego teatru. Poniedziałek zapustny a więc tradycyjne imieniny rektorskie wypadły d. 28 lutego.

Koło g. 5 pięknie ozdobiona świerkowemi wieńcami sala popisowa napełniła się szczelnie gośćmi; J. E. X. Biskup Nowak i X. Biskup Fischer, dyrektor kolei Prachtel, pp. Janelli i Jahner, gen. Hempel, X. Prałat Momidłowski, liczni rodzice konwiktorów, byli Chyrowiacy złączyli się w dniu imienin X. Rektora i na główne święto Konwiktu; z niebywałych gości zanotować należy jeszcze pewnego kapłana holenderskiej narodowości, który jest w Szwecji misjonarzem dla Polaków.

Uroczystość rozpoczęła orkiestra, grając pod dyrekcją X. Kohlsdorfera piękną uwerturę Wallace'a „Maritana". Kol. Cwykiel złożył życzenia Solenizantowi, zakończone okrzykiem: X. Rektor niech żyje!

Na scenę przygotowano tragedję Aleksandra Tołstoja p. t. Śmierć Iwana Grożnego oraz nowe bardzo efektowne kulisy. Akt I, II i IV odbywał się na Kremlu, a III w komnacie Godunowa.

W dramacie występowali następujący Koledzy: Car Iwan Grożny,—J. Schoeppingk; Fiodor, jego syn — W. Ledóchowski; bojarzy w dumie: K. Łubieński, T. Piątkowski, W. Kamiński, B. Zieliński, J Chmielewski, T. Flura, L. Gradowski, A. Niedźwiedzki, J. Symonowicz; poseł polski, Haraburda — R. Rejthar; lekarz carski, K. Bodytko; mnich — T Balicki; wróżbici — Flura i Szurek, błazen cara — S. Kalita, sludzy itd

Przedstawienie szło gładko i sprawnie, a gra aktorów była bez zarzutu. W przerwach odegrała jeszcze orkiestra Schuberta symfonję H. moll cz. I, Paderewskiego Chant d'amour, a Kol. Wróbel miał solo na kornecie z towarzyszeniem orkiestry: fantazja słowiańska Höhne'a.

We wtorek rano Mszę konwiktową odprawił J. E. X. Biskup Nowak, a chór mięszany śpiewał wraz z orkiestrą Mszę Grubera pod kierunkiem X. Olescha. Przed obiadem odbył się pod kierunkiem p. Tarczyńskiego popis gimnastyczny, na którym hucznie oklaskiwano kl. I, IV i V. Zajrzałem przypadkowo do lecznicy, ale o dziwo: były tam prawie że zupełne pustki; jak to dziwnie działają imieniny rektorskie na zdrowie konwiktorów. Dzień 1. marca był jasny i pogodny, niestety odwilż i błoto nie pozwalały jeszcze na dłuższą przechadzkę. Po kolacji odegrano moljerowską komedję p. t. Filozofja a życie. Występowali w niej Kol. Łubieński, Iwanicki, Kalita, Kocyan, Kamiński, Zieliński, Balicki, Chmielewski, Flura, Piątkowski, Wróbel, Milanowski, Schoeppingk, a w klinice lekarskiej najmłodsi wystąpili z menuetem. Orkiestra salonowa odegrała uwerturę Rossiniego „Cyrulik Sewilski", walca Hollaendera, oraz balet japoński Dworzaka, a orkiestra kl. IV „Szepty leśne" Czibulki. Klasy najwyższe wczoraj i dziś urządzały sobie jeszcze swoje prywatne herbatki i zabawy, ale to do ogólnej Kroniki już nie należy.

We środę posypano nam głowy popiołem i zaczął się post.

SPRAWY ZWIĄZKU CHYROWIAKÓW

Posiedzenie Prezydjum Związku.

W niedzielę d. 24 kwietnia odbędzie się w Poznaniu Posiedzenie Prezydjum Związku. Z tej okazji o godz. 10 w kościele OO. Jezuitów będzie Msza św. na intencję Związku w kaplicy Różańcowej. Samo posiedzenie odbędzie się o g. 11, Szewska 18. O g. 1 pop. Koło urządza Święcone, na które zaprasza wszystkich obecnych w Poznaniu członków Związku.

* * *

Koło Poznańskie Z. b. Ch. odbywa stale zebrania towarzyskie we wtorki o g 8 wiecz. w lokalu Prezesa W. Badurskiego, ul. Ratajczaka 15, pasaż Apollo, drzwi 3 po prawej stronie I. p. Sekretarz Dr. S. Saikowski, Wały Jana III l. 11. Skarbnik W. Morawski, Śniadeckich l. 18. Konto czekowe P. K. O. Oddz. Pozn. Nr. 205. 394.

Walne zebranie Związku.

Ponieważ wszystkie Koła oświadczyły się za wiosennym terminem Walnego Zebrania, więc odbędzie się ono w Chyrowie na Zielone Świątki d. 5 czerwca; porządek tego zebrania ogłosimy w następnym numerze.

Dawniejsze zeszyty PRZEGLĄDU CHYROWSKIEGO są do nabycia po cenie 50 gr. za zeszyt.

REDAKCJA „PRZEGLĄDU CHYROWSKIEGO"

CHYRÓW — KONWIKT.
REDAKTOR: KS. TEOFIL BZOWSKI T. J.

Z DRUKARNI JÓZEFA STYFIEGO W PRZEMYSLU